

Upravišтво: Ljubljana, Knafljeva 5
— Telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Grajski trg 7.
— Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
— Telefon št. 190.
Računi pri poš. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga číslo
78.180, Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno Din 25.—
Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2455.
Celje, Strossmayerjeva ulica šte. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo

Razočarana 10 letnica

Silno značilno in poučno je bilo te dni zasledovati, kako se je svet spominjal obletnice Briand-Kelloggovega pakta. Toda kakšna razlika po desetih letih med razpoloženji danes in strem-ljenji, obeleženi v besedilu svečane izjave, ki je dobila v diplomatski zgo-dovini ime po zastopniku Amerike Kelloggu in francoskem državniku Bri- andu! Resignirano in malodušno se svet spominja te svečane mirovne ob- veze, ki bi bila mogla postati pomem- ben mejnik v mednarodnih političnih odnosih.

Dne 22. avgusta je poteklo deset let, odkar so v Parizu podpisali ta sloves- ni akt, s katerim se podpisniki v ime- nu svojih držav za vedno odreka- jo sredstvu vojne pri iskanju izpolnitve svojih zahtev v mednarodnih odno- šajih. Malokje se je kdo spomnil te dni, da bi podrobno, analiziral dobre in sla- be, izpopolnitve potrebne strani te mednarodne pogodbe, ki se ji je pri- družil tako rekoč ves svet. Zakaj njena osnovna ideja je doživela popoln po- raz in prav danes, prav v sedanjih me- secih in tednih je najbolj nevaležno početje, lotiti se diskusije o pogreškah in pomankljivostih v konceptu tega velikega teksta, ki naj bi bil uresničil izločitve vojne. Prav v naših dneh je svetovni položaj blizu na tem, da do- živi Kelloggov pakt svojo najbrutalnej- šo aplikacijo, toda v jako spremenjeni obliki: vojno, ki bi zopet zajela more- biti ves svet.

Kelloggov pakt spada v serijo me- dnarodnih poskusov, kakor projekti o panevropski zvezi v raznih oblikah in kakor sama institucija Društva naro- dov. Vsem tem in podobnim drugim načrtom, pogodbam in ustanovam je skupna ideja, da je treba za vsako ce- no urediti svet na temelju bridkih iz- kušenj svetovne vojne, da je treba za vsako ceno preprečiti ponovitev stra- hotne svetovne morije in zgraditi nov mednarodni red na načelih humanosti, pravičnosti, enakopravnosti in miru. Zlo je treba kratkoma premagati in na tej zmagi zasnovati red novega sve- ta. Ena izmed potez, s katerimi se je odpravljalo zlo in so se odpirala vrata v novo, lepšo in vrednejšo bodočnost, je bila mednarodno izrečena, podpisa- na in zaobljubljena zaveza, da ne bo več zatekanja k vojni. Kljub temu so od takrat zagrmeli topovi že na več krajih in so nekatere države paktu vbrk posegle po orožju, kar pomeni, da so se vojne poslužile kot sredstva za doseg svojega cilja. Tako je bilo v Grančaku v Ameriki, enako v Mandžu- riji, podobno se je zgodilo v Absiniji ter v najnovejši dobi na Kitajskem. Toda ena novost se je dosegla s Kellog- govim paktom: v nobenem od naštetih primerov ni bilo prave vojne napeto- sti in se vojna formalno ni priznavala. Očevala se je torej samo forma, vse drugo pa je potekalo, kakor da zname- nite mednarodne pogodbe pred deseti- mi leti sploh ni bilo. Pri tem niti ne jemljemo v pretres notranje vojne v Španiji, glede katere se seveda pred desetimi leti nihče ni mogel vezati.

Za neuspeh Društva narodov so mar- sikatere kritike navajale kot eno glavnih splošnih dejstev, da se je v svojem ustanovnem paktu navezalo na versaj- sko in sorodne mirovne pogodbe in da je bilo zahtevalo ohranitev stanja, ka- kor ga je odločil izid svetovne vojne. Če je že glede Zeneve veliko vpraša- nje, da li se je ta vezava pokazala za- res kot tako neugodna, pa moramo reči glede Kelloggovega pakta, da prav go- tovo zoper njega taki razlogi ne drže. Zakaj kjerkoli se je ta čas vnela voj- na, je šlo za razmerja med državami, ki se jih mirovne pogodbe po svetovni vojni niso tikale niti posredno niti ne- posredno. Vzroki zanje ležijo tedaj po- vsem drugje.

Neseti glasovi širom sveta so se v zadnjih dneh izražali o Kelloggovem paktu v tem smislu, da ga je izločila iz območja učinkovitosti miselnosti, ki se je kljub toliki bližini prestrašitve doživljala svetovne vojne izobličila v smeri in smislu poveljevanja vojne in uporabe sile za doseg zastavljenih ciljev. Vojna se zdi učiteljem in učen- cem te miselnosti v načelu zdrava in pozitivna akcija, ki osvežuje narode in jih vodi k novim uspehom. Tu gre te- daj za načelno in zavedno nasprotje idejam, ki so predstavljale osnovo za- snutku, kakor je izražen v paktu, ime- novanem po predstaviteljih zapadno- evropske in ameriške demokracije. Ni treba, da je ta mentaliteta v vseh pri- merih, kjer so od slovesnega pariškega podpisa pred desetimi leti zagrmeli to- povi, zares bila odločujoča, dovolj je, da je zares na delu v svetu naziranje o pozitivni vrednosti vojne in da so mo- žne politične ideologije zgrajene ob njem. Če ne prav na njem. In kar na- tančno se vidi, da preti neprestano največja vojna nevarnost od strani,

HENLEIN PRI HITLERJU

Odšel je v Berchtesgaden na Runcimanovo željo ter je poročal Hitlerju o sedanjem stanju pogajanj s čsl. vlado

Berchtesgaden, 2. septembra. a. Vojda sudetskimi Nemcem, Konrad Henlein, se je odpeljal davi v Berchtesgaden, kamor so prispeli iz Berlina tudi zunanji mini- ster Ribbentrop, Göring in Goebbels, ter več višjih nemških oficirjev. Malo pred 12. uro je bil Henlein sprejet od Hitlerja, ka- teremu je na željo lorda Runcimana orisal sedanje stanje pogajanj s češkoslovaško vlado. Hitler je z velikim zanimanjem po- slušal Henleinovo izvajanje in je prišlo pri tem do izraza popolno soglasje glede presoje položaja. Nato je bil Henlein gost kancelarja Hitlerja pri kosilu.

Kakor se poroča, so bili po daljšem po- svetovanju najnovejši predlogi češkoslova- ške vlade deloma odklonjeni. Za nespre- jemljive smatrajo v Berchtesgadenu pred- vem Hodžev predloge o trimesečnem pre- mirju, tekem katerega naj bi se ves sudet- sko-nemški problem temeljito in hladno- krvno proučil. Nemčija ne more pristati na dolgotrajna posvetovanja in hoče, da se spor čimprej likvidira.

Na sestanku v Berchtesgadenu je bilo sklenjeno, da bo Henlein predložil dr. Ho- dži posebne predloge.

Zvečer se je Henlein odpeljal iz Ber- chtesgadenu v Asch.

Glasovi o sestanku iz Londona

London, 2. sept. o. Vsi londonski listi danes obširno komentirajo Hitlerjev ses- tanek s Henleinom v Berchtesgadenu. »Daily Mail« presoja razgovor z optimistič- nega vidika. V zvezi z vsemi ostalimi okoli- ščinami, ki pričajo, da je napetost znatno popustila, je pričakovati, da so se tudi berchtesgadenski razgovori napotili v mi- roljubno smer.

Tudi »Daily Express« ima take inform- acije, poleg tega pa naglašja, da je Hitler pripravil svoj posebni načrt za ureditev su- detsko-nemškega problema, ki ga bo Hen- lein odnesel v Prago ter ga predložil mini- strskemu predsedniku dr. Hodži.

»Times« naglašja v svojem komentarju, da je češkoslovaška vlada šla v svojih kon- cesijah mnogo dalje, kakor so pričakovali v Berlinu. Sedaj skušajo v Berchtesgadenu postaviti nove zahteve, a tako, da bi to ne napravilo vtisa, kakor da stavljajo zahte- ve le za to, da bi z njimi prikrili svoje prave namere. Po mnenju lista pa je v re- snici tako in je prvi namen nemške vlade ta, da se Češkoslovaška prisili k odpovedi svojih zvez s Francijo in Rusijo.

Angleški listi objavljajo danes tudi zani- mivo informacijo iz Foreign Officea, da je Runciman v nedeljo izročil Henleinu spome- nico, ki jo je naslovil na Hitlerja. V njej je z vso svojo avtoriteto izrazil željo, da bi se poslednji predlogi češkoslovaške vlade, ki vsekar do skrajne meje vpošte- vajo stališče nemške in sudetsko-nemške stranke, sprejeli za podlago nadaljnjih po- gajanj. Runciman je Hitlerja obenem opo- zoril, da ta njegova spomenica ni posled- nji angleški poskus, da bi se odpravila na- petost, ki je nastala v zadnjem času med Nemčijo in Češkoslovaško. Še pred nür- berškim kongresom je pričakovati, uradne angleške intervencije. Vest o Runcimano- vi spomenici je bila razširjena šele danes in angleški politični krogi sodijo, da z njo niso hoteli prejudicirati napovedanega Hendersonovega sestanka s Hitlerjem. Ta sestanek bi se moral vršiti danes, doslej pa o njem še ni nobene vesti.

... in Pariza

Pariz, 2. septembra. o. Po francoskih in- formacijah iz Berlina v Berchtesgadenu glede češkoslovaških predlogov in vobče glede ureditve sudetsko-nemškega proble- ma še ni padla odločitev. Nemški pristojni krogi zatrjujejo, da sodelovanje maršala Göring in nekaterih višjih nemških čast- nikov pri posvetovanjih v Berchtesgadenu nikakor nima kakšnega vojaškega ozadja. Hitler ima že od nekdaj navado, posveto- vati se z vojaškimi ekspontmi tudi glede povsem političnih predlogov. V ostalem so vesti iz Berlina zelo pomirljive. Odgo- vorni krogi so očitno spoznali nevarnost, ki bi nastala za mir v Evropi, če bi nem-

ška vlada še nadalje vztrajala pri svoji pasivni rezerviranosti. Danes nemške iz- jave niso več tako intrazigentne kakor so bile pred dnevi. To najbolj kaže na to, da je Hitler dal Henleinu zmernejša na- vodila, sprčo katerih se bodo lahko na- daljevala pogajanja s češkoslovaško vla- do v vse mirnejši atmosferi. Po mnenju francoskih listov je k preobrtu v češko- slovaško-nemškem sporu mnogo pripom- gel tudi včerajšnji Bonnetov sestanek z nemškim poslanikom Welczekom. Bonnet je ob tej priliki opozoril nemškega diplo- mata na vso resnost mednarodnega poli- tičnega položaja in je s poudarkom dejal, da bi v danem primeru Franciji ne pre- ostalo ničesar drugega kakor da izpolni svoje obveznosti do Češkoslovaške. Wel- czek je skušal francoskega zunanjega mi- nistra prepričati, da nemška vlada v re- snici ne želi ničesar drugega kakor pra- vično ureditev položaja nemške manjšine na Češkoslovaškem. Vse ostale vesti naj bi imele zgolj namen, da bi alarmirale ves svet in ga nahujskale proti Nemčiji.

Hodžev načrt o kantoniranju ČSR

Praga, 2. sept. e. Kakor se doznava, bo novi načrt ministrskega predsednika dr. Hodže vseboval več določb, predvsem za- konov, ki so bili že prej izdelani in ki so jih Nemci sprejeli. To so jezikovni zakoni, uporaba proporca in kantoniranje Češkoslo- vaške. Vsa kanton bo imel krajevne vlade in krajevne parlamente. V tem primeru ob- staja možnost majhne krajevne vlade, ki naj bi imela pravico parlamenta. Ni še gotovo, kakšna bo državna policija. Vseka- kor bo centralna federativna vlada imela pravico kontrole. Obstojala bosta dva doma v centru in sicer federativni svet in gornji dom, ki bosta predstavnik kantonov kot osrednja ustanova. Hodžev načrt določa za- ščitno demokratskih Nemcev, ki tvorijo pe- tino sudetskega nemškega prebivalstva. Prav tako je določena tudi zaščita židov- skih elementov v sudetskih krajih. V tem primeru je za zgled vzeta ustava severne Irske. V pakt bodo vnešene in paragrafi- rane nekatere določbe osmih točk, ki jih je Konrad Henlein označil v svojih zahtevah v Karlovih Varih. Na ta način predstavlja novi načrt sintezo dosedanjih zakonov, v kolikor so sprejemljivi za obe strani, švi- carskih in severnoirskih določb, kakor tudi predlogov Henleina in Kundta.

„Temps“ o novi fazi češkoslovaške krize

Pariz, 2. sept. h. »Temps« in »Journal des Debats« posvečujeta današnji uvodnik zo- pet češkoslovaškemu problemu. Pod na- slovom »Nova faza češkoslovaške krize« piše »Temps« med drugim: Danes stojimo pred dvema novima dejstvom, ki sta ve- like važnosti. Prvo dejstvo je dolga konfe- renca lorda Runcimana s prezidentom Be- nešem in nenadni Henleinov odhod v Ber- chtesgaden, kjer bo konferiral s kancelar- jem Hitlerjem. Po oficijelnih objavah v li- stih sta ti dve dejstvi v najtesnejši zvezi. Lord Runciman se je, kakor se govori, sporazumel s prezidentom Benešem, da na- svetuje Henleinu potovanje v Berchtesga- den. Položaj je zelo zapleten, na vsak na- čin pa je srednjeevropska kriza stopila v novo fazo. List na to obširno opisuje na- meravano kantonizacijo češkoslovaške dr- žave ter poudarja, da stopa s posetom Henleina v Berchtesgadenu, ki se je izvr- šil po nasvetu lorda Runcimana, kancelar Hitler prvič oficijelno na pozornico, dočim so sedaj vsaj uradno vedno le zagotav- ljali, da gre za problem, ki obstoja med češkoslovaško vlado in nemško manjšino na Češkoslovaškem.

Angleške poizvedbe v Ameriki

London, 2. sept. h. Zunanji minister lord Halifax je odpotoval iz Yorkshire. Kakor je sporočil, se bo koncem tedna vrnil v London ter bo ves čas ostal v stalni zvezi z zunanjim ministrstvom. Angleška vlada je sedaj ustavila svojo diplomatsko akcijo

gre za materialna nasprotstva. Še prav posebno pa je važna ugotovitev, da so mednarodna nasprotstva postala naj- bolj nevarna ne morda tam, kjer gre za materialne difference, marveč tam, kjer so v akciji načelne razlike. Te so posebno opasna vzmet za povečanje mednarodne napetosti, za njih stopnje- vanje do vojne nevarnosti. Najaktual- nejša sodobna mednarodna kriza nam priča o tem.

Ob tej ključni desetletnici Briand-Kelloggovega pakta so mnogi ugotovili njegovo pozitivno vrednost v tem, da je pripomogel do razbistritve pojmov, zlasti pa do določnejše ločitve duhov in s tem pokazal na nedvoumen način, kje so prijatelji in zagovorniki mirov- nih idej in kje njih nasprotniki. S tem je obenem ojačil in koncentriral sve- tovnitabor »kelloggovec«, ki se, kakor kaže najnovejši razvoj, vendarle zbira na energično obrambo, v spoznanju in zavesti, da se more po tej poti še reši- ti velika zamisel, ki je pred desetimi leti v pariški listini našla svojo for- malno konkretizacijo. Preizkušnja vse- ga tega pa je še na usodni tehnični.

ter čaka sedaj na poročili o odločitvi v Pragi in o stališču Berlina.

Chamberlain in lord Halifax hočeta se- daj predvsem zvedeti točno stališče wa- shingtonske vlade glede srednjeevropskega konflikta v dveh vprašanjih: 1. Kako bi se uporabil Johansonov zakon, ki prepoveduje posojilo v vojnem času takim državam, ki do sedaj še niso plačale Zedinjenim dr- žavam svojih dolgov iz časa svetovne vojne. 2. Kakšne posledice bi imel ameriški zakon o nevtralnosti v primeru srednjeevropske- ga konflikta. Ta zakon dovoljuje namreč prodajo vojnega materiala v vojnem času samo proti plačilu v gotovini. Poleg tega smejo prevažati ameriški vojni material samo ameriške vojne ladje. Naloga angle- škega poslanika v Ameriki Kenedya je ta, da ugotovi celokupno stališče washington- ske vlade glede nekaterih podrobnosti se- danjega srednjeevropskega spora.

Nemško sondiranje v Moskvi

Pariz, 2. septembra. b. Havasov poroče- valec iz Moskve poroča: Nemški poslanik v Moskvi, Schulenburg, je naslovil dne 22. avgusta na ruskega zunanjega komisarja Litvinova zasebno vprašanje o ruskem za- držanju v primeru vojnih zapletljajev za- radi Češkoslovaške. Litvinov je poslaniku odgovoril, da bi Rusija v tem primeru ver- jetno priskočila Češkoslovaški na pomoč, ker bi sledila francoskemu zgledu in iz- polnila vse svoje obveznosti do zavezniške republike. Na pristojnih mestih poudarja- jo, da se Schulenburg ni informiral pri Li- tvinovu uradno v imenu nemške vlade, tem- več da je bil njun razgovor izrazito zaseb- nega značaja.

Ruska spomenica angleški vladi

Pariz, 2. septembra. b. V tukajšnjih urad- nih krogih zatrjujejo, da bo te dni izročil ruski poslanik v Londonu Majski spome- ni- ko sovjetske vlade angleški vladi o zadr- žanju Moskve v češkoslovaškem vprašanju. V spomenici bodo baje podrobno navedeni vsi ukrepi, ki jih je izdala sovjetska vla- da, da priskoči na pomoč Češkoslovaški za primer neizvzanega napada nanjo.

Italijanski listi o položaju

Rim, 2. sept. o. Tukajšnji listi beležijo danes, da je neposredna vojna nevarnost vsaj za nekaj časa odstranjena. Pri tem opozarjajo na razgovor ameriškega posla- nika v Londonu Kenedya z zunanjim ministrom Halifaxom ter na njegov ses- tanek s češkoslovaškim poslanikom Janom Masarykom. Po svojih poročilih iz Lon- dona potrjujejo vesti, da pripravlja ame- riški poslanik obširno poročilo za Roose- velta in Hulla o vseh najaktualnejših ev-

Hendersonove instrukcije

Navodila, ki jih je prejel od svoje vlade, so zelo obsežna in veljajo za vsak slučaj in položaj

London, 2. septembra. b. V tukajšnjih političnih krogih je predmet posebno živah- nih razprav povratek angleškega poslanika Hendersona v Berlin, pri čemer se največ ugiha o instrukcijah, ki jih je pred svojim odhodom iz Londona prejel za svoje bli- žnje stike z nemškimi krogi.

Pozornost je zbudilo v tej zvezi zlasti podrobno poročilo o prvem Hendersonovem kontaktu z nemškimi odgovornimi krogi. V sredo zvečer, torej takoj po Henderson- novi vrnitvi v Berlin, je bila na angleškem poslanstvu v naglici pripravljena manjša intima večerja, h kateri je bil povabljen tudi državni podtajnik v nemškem zuna- njem ministrstvu Weizsäcker. Naglica, s ka- tero je bil pripravljeno ta stik angleškega diplomata z nemškimi uradnimi krogi, do- kazuje po mnenju tukajšnjih političnih krogov, da Angleži nikakor še ne smatra- jo, da bi se bil srednjeevropski položaj zadnje dni že toliko izboljšal, da bi bil na mestu optimizem.

Razen tega se po zanesljivih informacijah zdi, da je ta neprisiljena oblika Henderso- novega stika z nemškimi odgovornimi krogi v neposredni zvezi z njegovimi london- skimi instrukcijami. Na splošno prevladu- je namreč prepričanje, da je poslanik Hen- derson prejel od svoje vlade več podrobn- nih instrukcij in je bilo prepuščeno njegovi odločitvi, da se tega ali onega navodila po- služi času in vsem okoliščinam primerno ter z vsem diplomatskim taktom in uvi- devnostjo, ki jo narekuje razvoj.

V načrtu je tudi sestanek s Hitlerjem

Zato seveda tudi ni mogoče reči, s kom se Henderson namerava že bližnje dni se- stati. V načrtu je baje razgovor z zuna- njim ministrom Ribbentropom in končno tudi s Hitlerjem. Kdaj pridejo ti razgo- vori na vrsto, je za sedaj še tajnost, ki je nekoliko v zvezi s kočljivostjo samega problema. Zdi se vsekakor, da je v lon- donskih odgovornih krogih že povsem pro- durno spoznanje, da je končni razplet su- detske krize odvisen predvsem od stališča,

ropskih vprašanjih in predvsem o razple- tu češkoslovaško-nemškega spora. Vendar pa skušajo listi dokazati, da se zadnje Rooseveltove in Hullove izjave o eventu- alnem posegu Amerike v evropsko vojno ne morejo tolmačiti tako, kakor da bi se nanašale le neposredno na nemško-češko- slovaški spor. Prav tako zavračajo vesti, po katerih naj bi se bil Roosevelt odločil, da na osnovi Kenedyjevih poročil Hitlerja pismeno pozove, naj v miroljubnem smi- slu pospeši ureditev sudetsko-nemškega problema.

Runciman pri dr. Benešu

Praga, 2. sept. h. Runcimanova misija je danes izdala naslednji komunik: »Lord Runciman je danes sprejel rektorja Kar- love univerze profesorja dr. Slavika in profesorja filozofske fakultete, indologa Lesnega.

Ob 17. je sprejel lorda Runcimana pre- zident republike dr. Beneš ter ga je in- formalno o razgovoru z delegacijo sudet- sko-nemške stranke, ki je trajal od 10.30 do 14.30. Razgovori se bodo nadaljevali v ponedeljek.

Lady Runciman in lady Peto sta danes odpotovali na grad grofa Kinskaga v Zdar. Iz tega sklepa, da bo tudi lord Runciman prebil nedeljo na tem gradu, kjer je bil prvič na odhodu.

Kundt in Sebekowsky v avdienci

Praga, 2. sept. w. Češkoslovaški prezi- dent dr. Beneš je danes popoldne sprejel v avdienci poslanca sudetsko-nemške stran- ke Kundta in člana voditeljskega sveta dr. Sebekowskega. V političnih krogih domne- vajo, da sta nemška zastopnika informirala prezidenta dr. Beneša o sklepih političnega odbora stranke, ki so bili sklenjeni v čer- trtek. Danes popoldne se je sestala parla- mentarna frakcija sudetsko-nemške stran- ke.

Seja voditeljev sudetsko-nemške stranke

Praga, 2. sept. h. Pod predsedstvom poslanca Franka so imeli poslanci sudet- sko-nemške stranke ter okrožni voditelji in funkcionarji stranke sejo, na kateri so poročali o svojih pogajanjih s čsl. vlado na podlagi karlovskih zahtev. Na seji so odobrili poročilo ter dali voditeljem stranke direktive za nadaljnje postopanje. Na sudetsko-nemški strani označujejo današnji sprejem poslancev Kundta in Roscheja pri predsedniku dr. Benešu kot nadaljevanje razgovorov od 30. avgusta glede nacionalnega problema.

Prški nemški poslanik dr. Eisenlohr je danes odpotoval na nürnbergski kongres.

Deputacija janičarjev pri lordu

Praga, 2. sept. h. Poslanec sudetsko- nemške stranke Eichholz je danes pripel- jal k lordu Runcimanu deputacijo prista- šev sudetsko-nemške stranke iz Hlučina, ki so poročali lordu o tamkajšnjih šolskih razmerah. Zatrjeval je, da v Hlučnu sicer večina prebivalstva govori češki, vendar se prijavlja k Nemcem. Prebivalci da so ho- teli vpisati svoje otroke v nemško šolo v Opavi, ki ima namreč premalo učencev, kar pa je vlada prepovedala. Deputacija se je hotela sedaj pritožiti Runcimanu.

ki ga bo zavzela sudetska stranka, odno- sno krogi izven nje, ki so dejansko odgo- vorni za ves razvoj zadnjih tednov. Temu spoznanju primerno se po zatrjevanju pou- čenih krogov glase tudi instrukcije, ki jih je za svoje razgovore z nemškimi držav- niki prejel angleški poslanik v Berlinu, V Londonu so trdno prepričani, da je sedaj vse odvisno od končne sudetske odločit- ve, o kateri sicer nihče ne ve, kdaj bo pa- dla, o kateri pa nihče ne govori, kdo bo zanj odgovoren.

Omilenje nemške kampanje proti pra- škemu vrednotijo sicer v Londonu zelo ugodno, vendar ne želi nihče tega pojava pretiravati v tem smislu, da bi videl v tem že povsem pozitiven doprinos k re- šitvi sudetskega vprašanja.

Stalni stiki s Parizom in Washingtonom

Da presojajo položaj v Londonu zelo resno, kažejo med drugim tudi stalni sti- ki angleške vlade s Parizom in Washing- tonom. Veliko pozornost je med drugim zlasti zbudila okolnost, da je premier Chamberlain pred svojim odhodom iz Lon- dona osebno informiral ameriškega velepo- slanika Kennedyja o sklepih angleške vla- de v češkoslovaškem vprašanju. Po tem se lahko sodi, da so stiki navedeni treh demo- kratičnih vlad zelo tesni.

Danes se je zvedelo, da namerava ame- riški prezident Roosevelt spet podati dalj- šo zunanjepolitično izjavo, ki bo baje zelo precizna in nedvoumna. Roosevelt bo v glavnem ponovil značilne izjave, ki jih je preteklo soboto podal sir John Simon in bo med drugim zlasti poudaril, da bi voj- na v srednji Evropi ne mogla ostati ome- jena samo na neposredno prizadeta stran- ke. Roosevelt se za razvoj položaja osebno zanima. Njegovi svetovalci so mu nasveto- vali, naj s svojimi izjavami počaka že izi- da novih razgovorov praške vlade z zastop- niki sudetskih Nemcev. Odločilnega pome- na za Roosevelta pa bodo predvsem infor- macije, ki jih bo prejel od ameriških po- slanikov v Evropi.

Vedno ostrejši proti- židovski režim v Italiji

S 16. oktobrom bodo odpušteni vsi židovski nameščenci v državni prosvetni službi in bo prepovedano židom poseganje državnih šol

Rim, 2. sept. i. Italijanska vlada je tudi na svoji današnji seji razpravljala o židovskih problemih. Javnost, na katero je že večerajšnji zakon o izgonu tujih židov iz Italije napravil najgloblji vtis, je z veliko pozornostjo pričakovala vesti o današnji seji vlade. V prvih popoldanskih urah je agencija Stefani objavila komuniké, ki pravi, da je vlada danes razpravljala o usodi židovskih učiteljev, profesorjev in učencev ter dijakov na vseh italijanskih državnih in drugih šolah, ki so priznane za javne.

Prosvetni minister je predložil načrt zakona o učiteljih in učencih, ki ga je vlada soglasno odobrila ter bo stopil v veljavo v oktobru, ko ga bo potrdil še Veliki fašistični svet. Zakonski načrt določa:

1. Učitelji državnih, od državne podpiranih šol vseh vrst in stopenj, ter šol, ki so priznane za javne, ne smejo več poučevati na teh šolah, če so židovskega rodu. Odvzame se ta pravica tudi onim, ki so bili že pred tem dekretom po natečajih sprejeti v službo. Prav tako se odpuste iz državne

službe vsi židovski vseučiliški asistenti in privatni docenti.

2. Na vseh državnih in od države podpiranih šolah vseh vrst in stopenj, ter na šolah, ki so priznane za javne, se židovski učenci ne smejo vpisovati.

3. S 16. oktobrom 1938 bodo v smislu določb I. člena odpušteni vsi židovski učitelji. Prav tako bodo odpušteni iz državne službe direktorji in rektorji, vseučiliški asistenti osebje, privatni docenti ter vse nadzorstveno osebje ljudskih šol.

4. Od 16. oktobra dalje židje ne smejo biti več člani znanstvenih, literarnih in umetniških akademij, zavodov ter podobnih ustanov.

5. Glede na določbo II. člena se dopušta izjemoma židovskim študentom, ki so prejšnja leta študirali na visokih šolah in akademijah, da smejo studije nadaljevati in dovršiti.

6. Za židve v smislu tega zakona veljajo vsi, katerih očetje in matere so židovskega rodu in ne glede na to, ali pripadajo sami kakšni drugi veroizpovedi.

Beleške

Čudna vest

»Samouprava« in za njo vesoljni tisk Kopitarjeve ulice in mariborske Cirilove tiskarne je že tisočkrat ugotovil v svojih stolpcih, da je Jugoslovanska nacionalna stranka že pred leti izdihnila in da nima za seboj nobenega pristaša več. Govorili so samo še o generalih brez vojske, ki se sestanejo od časa do časa ter se porazgovore »o kaki novi intrigi«. Včerajšnja »Samouprava« pa je sedaj preko noči odkrila kar cele »mase pristašev JNS« in sicer med Hrvati. Pri tem odkritju ji je zvesto pomagal tudi zagrebški stari prijatelj »Obzorje«, ki je tudi poslednje dni spregledal in pričel opažati med Hrvati »mase jugoslovenskih nacionalistov«. Do teh čudovitih odkritij je prišla »Samouprava« na podlagi ugotovitev, da vstopajo pristaši JNS v masah v vrste JRZ posebno v hrvatskih krajih. Po njenem mnenju so hrvatski jugoslovenski nacionalisti, za katere je imela do sedaj samo besede prezira in omalovaževanja, »zavedni nacionalisti in dobri Jugoslaveni, naprednjaki in stari protiaustrijski borci. Jugoslovenski nacionalisti med Hrvati so bili vedno zvesti jugoslovenski misli. Zato tudi prestopajo v množicah v naše vrste, da se bore za narodno in državno edinstvo«.

Sveda ni treba še posebej demantirati »Samoupravine trditve, da prehajajo jugoslovenski nacionalisti, člani JNS, v hrvatskih krajih sedaj v vrste JRZ. Sicer pa bo že prišel čas, ko se bo ravno s temi »novimi pristaši« glavni organ prav tako demantiral, kakor se je sedaj po letih, ko je priznal, da ima Jugoslovanska nacionalna stranka med Hrvati kljub vsemu še vedno »mase pristašev«, iz katerih se naj bi po njegovih izvirnih informacijah rekrutirali novi člani JRZ.

Obnovev trboveljskega procesa?

Beograjska »Samouprava« objavlja očitno izpod peresa svojega slovenskega ljubljanskega sodelavca sledečo vest: »Našim čitateljem so znani še dogodki, ki so se odigrali 1. 1924. v Trbovljah. V znamenju trboveljskega procesa so bili člani »Orjuna«, ki so bili osumnjeni, da so zveržino ubili delavca Fakina, oproščeni. Po 14 letih je nastopil sedaj v tej stvari preokret. Eden od udeležencev trboveljskega pohoda je na smrtni postelji izpovedal neke važne stvari, ki so prišle do ušes samega državnega pravdnika. Državno tožilstvo je predlagalo sedaj, naj se obnovi postopanje proti nekaterim krivcem na podlagi novih dejstev. Eden med njimi je pobegnil v inozemstvo in je bila za njim izdana tirailica. Najbolj zanimivo pa je to, da so sedaj ugotovili, da je akt o trboveljskem procesu izginil s sodišča. Pri tem je sigurno posredoval nekdo, ki je bil zainteresiran. Vendar pa si s to tatvino ni prav nič koristil, kakor tudi ne svojim pajdašem. Sodišču je namreč uspelo rekonstruirati celo zadevo na podlagi aktov odvetnikov in državnega pravdnika«.

Prepuščamo »Samoupravi« odgovornost za to informacijo. Zaradi dogodkov v Trbovljah osumnjeni člani Orjuna v ostalem 1. 1924. niso bili oproščeni, nego so bili izpuščeni iz preiskave in do procesa sploh ni prišlo. Nismo mogli izvedeti ali in kom je bila izdana tirailica. Pred nekaj tedni se je v Ljubljani govorilo o nekem gospodu, bivšem članu Orjuna, ki se je takrat nahajal v inozemstvu, da ga iščejo. Medtem se je dotični že zdavnaj vrnil v domovino. Podobne govorice so se širile o nekem drugem bivšem Orjunašu. Ta pa je takoj pisмено javil, da je vsak hip pripravljen stopiti pred sodišče. Poročajo nam, da dosedaj ni bilo ničesar v tem oziru ukrenjeno.

Bilanca krščanskih socialistov

»Delavska pravica« dela v svojem uvodniku zaključni račun o uspehih akcije proti krščanskim socialistom, ki jo vodi tunjski župnik Andrej Krizman s svojim zelenim »Slovenskim delavcem« in »Zvezo združenih delavcev«. Organ krščanskih socialistov prihaja do zaključka, da je bila vsa borba nasprotnikov brezuspešna in da ni izgubila »Jugoslovanska strokovna zveza« nobene od svojih važnejših postojank. »Sovražniki so se nadejali, da bodo zlomili s svojimi napadi naš odpor in zavzeli našo organizacijo. Jugoslovanska strokovna zveza je ostala kljub vsem tem napadom zvesta sama sebi in duhu svojega velikega ustanovitelja dr. Janeza Ev. Kreka. O svoji lastni delavski usodi hoče delavstvo samo odločevati in govoriti brez podrejenosti v kakem političnem sestavu. Pred zgodovino bodo ostala osramočena končno le imena vseh, ki so metali kamenje na dr. Krekovo delavsko organizacijo in ji v imenu kake razmeram prilagode politične skupnosti stregli po življenju«.

To so krepke in samozavestne besede na zeleno adreso.

Konference sreskih organizacij HSS

»Hrvatski dnevnik« potrjuje našo vest, da se bodo v nedeljo sestale vse sreske organizacije Hrvatske seljačke stranke ter razpravljale o raznih vprašanjih. Na dnevnem redu je vprašanje pobiranja neplašenosti. Razpravljali bodo tudi o političnem položaju ter v zvezi s tem sprejeli zaupnico dr. Mačku, s katero bodo odobrili njegovo dosedanje politiko in oktobrski sporazum s beograjsko združeno opozicijo, odn. dr. Mačkovo potovanje v Beograd.

Pomanjkanje avtokritike

Odlično urejevanje »Katoliški tjeđnik«, glasilo sarajevske nadškofa dr. Šarića, pogosto piše o problemih, preko katerih naše takozvano katoliško časopisje molče prehaja. V zadnji številki razpravlja ideolog »Katoliškega tjeđnika«, dr. Ins, psevdonom, za katerim se krije sam dr. Šarić, o pomanjkanju avtokritike v katoliškem življenju. List pravi, da je cela vrsta ljudi, ki odločno prepovedujejo že v naprej vsako kritiko ne samo Cerkve kot take, nego tudi njenih predstavnikov, institucij in akcij. »Po mišljenju teh ljudi se morajo vse te stvari samo hvaliti in poveličevati. Na nobeni stvari ne smeš opaziti, ali ugotoviti kake napake. Če pa si to storil, potem si izločen očitkom, da nimaš ljubezni do cerkve in da škoduješ ugledu cerkve. So katoličani, ki si utvarjajo, da je v katoliškem življenju samo redu in da je vsaka kritika njihovega

Strašni boji ob Jangceju

Po tridnevni krvavi borbi so Kitajci odbili tudi naj-novejši japonski sunek proti Hankovu

Hongkong, 2. sept. o. Po poročilih iz Hankova je Kitajcem po strašnih borbah, ki so trajale tri dni v bližini Jujičanga na južnem obrežju Jangceja, končno uspelo doseči pomembno zmago nad Japonsko vojsko, ki je na tem področju štela 400.000 mož. Kitajci so bili številčno seveda v premoči. Pregnali so japonsko vojsko z njenih postojank in ji prizadejali strašne izgube. Zaplenili so ogromne množine vojni potrebščin, nad tisoč strojníc, veliko število tovornih avtomobilov, ki so bili še natovorjeni z vsemi mogočimi vojnimi potrebščinami, itd. V borbah pri Jujičangu je bilo na kitajski strani ubitih okrog 8.000 ljudi, na japonski pa še mnogo več. Japonci so davi s hudim protinapadom skušali zo-

pet osvojiti izgubljene strateško pomembne postojanke, a so bili krvavo odbiti.

Admiral Kato žrtev letalske nesreče

Tokio, 2. sept. o. Vojno ministrstvo je danes izdalo komuniké o letalski nesreči na Kitajskem, pri kateri so bili ubiti znani japonski viceadmiral Kato ter še trije drugi japonski višji mornariški oficirji. Japonski mornariški častniki so nadzirali operacije na fronti, okrog 40 km jugozapadno od Ankanga. Motor pa se je pri poletu nenadno pokvaril in letalo je bliskovito padlo na tla ter se popolnoma razbilo.

Poskusni defile za kraljev rojstni dan

Beograd, 2. sept. p. Priprave za svečano proslavo rojstnega dne Nj. Vel. kralja Petra II. se že dovršujejo. Na Banjici, kjer bo velika revija čet vseh vrst orožja, so že splanirali teren in je bila danes generalna vaja za nastop v torek, ki so ji prisostvovali med drugimi komandant Beograda general Kosić, komandant kraljeve garde general Stanković, komandant letalstva general Simović ter komandant Vojne akademije general Cukavac. Poskusni defile je bil dejavno uspeh. Na prisotne so poseben vtis napravili planinci s svojimi smučmi. Prvič je tokrat nastopila tudi četa prostovoljnih bolničarjev in bolničark. Diven je bil marš kraljeve garde in prav tako tudi nastop gardne konjice. V popolnem redu so defilirali mimo generalov tudi oddelki kolesarjev. Prav tako mogočen nastop kakor garda sta pokazala tudi 11. in 18. pešadijski polk. Njima so sledili mornarji in gojenci vojne akademije. Impozanten je bil defile motoriziranih čet, protiletalske artiljerije, protiletalskih vojnih vozov, ki so bili spretno kamuflirani, protiletalskih strojniških oddelkov, reflektorjev, metalcev ognja in težkega topništva. Defile so zaključili bolniški vozovi. Med tem je nad Banjico krožilo več eskadril bombnikov in lovcev.

Iz državne službe

Beograd, 2. sept. p. Za lektorja italijanske na filozofski fakulteti v Ljubljani je bil imenovan dosedanj knjižničar vseučiliške knjižnice dr. Stanislav Leben.

Premeščena sta meščansko-solska učitelja Edgar Vojnina iz St. Vidu nad Ljubljano za upravitelja meščanske šole na Rakeku in Fran Segula s I. moške meščanske šole v Mariboru v Baško ter učiteljica Iva Costa-Pucelj iz Brežice v Šoštanj.

V železniški službi so bili službeno premeščeni: prometni uradnik Danijel Delkin iz Hrastnika v Ljubljano in Oktavijan Sušan iz Slovenske Bistrice v Maribor, kulirski oficij Josip Vrbovšek iz ljubljanske kurilnice k direkcijemu strojnemu oddelku, prometniki Janez Butar iz ljubljanske kolodvorja v direkcijski prometno-komercialni oddelku, Franjo Šos z Dovja-Mojstrane v Ljubljano, Viktor Petje iz Kočevja v Brezno-Ribnico, Filip Sensenberger iz Celja v Ruše, Stanislav Voje iz Sevnice v Ljubljano, Ludvik Frankovič iz Maribora v Rogatec, Feliks Močnik iz Brezno-Ribnice v Kočevje, Albert Černe iz Rajhenburga v Videm-Krško, Edmund Ladih iz Petrovgrada v Videm-Krško in postajna načelnik Rudolf Verbole iz Vatina (subotška direkcija) za prometnika v Brezno-Ribnico.

Nadzorstveni odbor nove Glavne zadrúžne zveze

Beograd, 2. sept. p. Danes dopoldne se je konstituiral nadzorstveni odbor nove Glavne zadrúžne zveze. Za predsednika odbora je bil izvoljen Branko Avramović, za podpredsednika inž. Goljavec in dr. Kuntarić, za tajnika Gerasim Vujić.

Lindbergh v Pragi

Praga, 2. sept. h. Polkovnik Lindbergh in njegova soproga sta danes ob 11. dopoldne z olomučkega letališča odletela v Prago, kamor sta prispela ob 12.33. Na letališču ju je pozdravila velika množica. Z ameriškim letalskim atašejem se je nato Lindbergh s soprogo odpeljal v ameriško poslanstvo, kjer stanuje. Zvečer je ameriški poslanik priredil Lindberghu na čast dino.

dela neopravičena. To mišljenje je meji na tragičnost. Posledice so lahko usodne. Tako delo je delo in taktika slepcev. Sistem vtikanja glave v pesek in molčanja k vsemu je pravi atentat na cerkev. Kdor zahteva, da se v življenju cerkve in katoliških institucij ne sme ničesar kritizirati, ta bo polagal Bogu nekoč težak račun, za seboj pa bo zapustil samo ruševine in gnilobo. So ljudje, ki vidijo pomanjkanja in napake v katoliškem življenju ter jih tudi priznajo, toda samo v zatvorjenem krogu, v javnosti pa smatrajo že vsako aluzijo na kake napake za škodljivo cerkvenim in katoliškim interesom. Ti ljudje mislijo, da je treba vzdrževati v javnosti in med verniki mišljenje, da je na katoliški strani vse v redu in v vsakem oziru dovršeno, da ni nobenih napak ter da je vse, kar store cerkvene osebe, dobro in nepogrešljivo. Če so kake pomanjkljivosti, potem je treba o njih molčati. Pač pa je treba vse, kar je katoliškega, hvaliti, obesati na veliki zvon ter poveličevati. Pri tem se tudi lahko pretira in enostransko prikazuje. Tako mišljenje vlada tudi v delu katoliškega tiska.

Odkrito povemo, da smo mi drugega mišljenja, ker take metode ne koristijo dobri stvari in avtoriteti cerkvenih ustanov, nego jim škodujejo. Moč katoličanstva leži v resnici. Dobro in pravilno služiti katoličanstvu samo tisti, ki služijo resnici ter jo povsod izpovedujejo. Laž ne more roditi božjega blagoslova«.

Misli uglednega sarajevskega katoliškega lista tem rajše objavljamo, ker smo prepričani, da jih bodo v Kopitarjevi ulici prebrali, kakor že celo vrsto zelo zanimivih izjav »Katoliškega tjeđnika«.

Mednarodni kongres za zgodovino medicine

Zagreb, 2. septembra. AA. Danes ob 9.30 se je začel 11. mednarodni kongres za zgodovino medicine. Slavnostne otvoritve so se udeležili zastopniki osemih držav in mnogo naših zdravnikov. Med uglednimi osebami so bili podban Mihailović, župan Pejić, armadni poveljnik Jurisic in drugi. Kongres je otvoril predsednik dr. Ljubo Taler. Pozdravil je vse prisotne z nagovorom v latinščini, posebno pa Španijo kot državo, kjer se je vršil zadnji kongres za zgodovino medicine. Za njim je govoril takisto v latinščini častni predsednik Albert Bazala; pozdravil je navzoče in poudaril pomen kongresa. Za njim je povzel besedo predsednik mednarodnega društva za zgodovino medicine in v francoščini pozdravil vse prisotne. Za njim je govoril predsednik odbora za zgodovino dr. Katišić. S tem se je uradni del otvoritve končal in je kongres začel zasedati.

Na dnevnem redu je bilo najprej predavanje o mistiki in ljudskem zdravju kot nekaka uvodna beseda k predavanju dr. Barbare o magiji in mistiki medicine. Popoldne je bilo podanih več referatov.

Uredba o čuvarjih nedržavnih gozdov

Beograd, 2. septembra. AA. Izkušnje zadnjih let so pokazale, da določila vseh prejšnjih zakonov o gozdovih niso uvela reda glede varovanja gozdov, ker je varstvo v glavnem prepuščeno lastniku, ne pa oblasti. Da se ta vrzel v zakonu odpravi, je ministrski svet izdal te dni uredbo o čuvarjih nedržavnih gozdov. Ta uredba izpolnjuje zakon o gozdovih z dne 1. decembra 1929. Prvi člen določa, da so vsi lastniki nedržavnih gozdov, ki stoje po določilih čl. 56 zakona o gozdovih pod javnim nadzorstvom, in zasebnih gozdov iz 3. odst. čl. 74 istega zakona, dolžni v roku, ki ga predpiše ban, postaviti lastne čuvarje za varstvo svojih gozdov, ali se pa lahko združijo in v vzajemno postavitv skupnega čuvarja. Pogoje za takšno združitvijo bo predpisala banska uprava. Nadalje določbe te uredbe urejajo ostala vprašanja o imenovanju logarjev nedržavnih gozdov, o njihovih dolžnostih in odgovornostih in o sankcijah za tiste posestnike gozdov, ki kršijo to uredbo.

Orkan v Dobruđi in Besarabiji

Bukarešta, 2. septembra. a. Zadnje dni je divjal v Dobruđi in Besarabiji silen orkan. V Dobruđi se je več hiš podrla. V razvalinah sta našli smrt dve osebi. V raznih krajih Besarabije so nastale povodnji in je promet na več železniških progah pretrgan. Poljedelstvo trpi okoli 10 milijonov škoda.

Poplave na Norveškem

Oslo, 2. sept. AA. (Stefani) Zaradi obilnih padavin zadnjih 24 ur, so vse reke v državi prestopile bregove. Povodenj je napravila velikansko škodo. Na področju med Osлом in Trondsjenom je 500 družin brez strehe.

Novi nemiri v Jafi

Jeruzalem, 2. sept. w. V Jafi je prišlo v petek dopoldne do novih nemirov, v katerih je bil en arabski policist ustreljen. Pri bombni eksploziji v neki kavarni v Tel Avivu je bilo 9 židov ranjenih, med njimi 3 smrtno nevarno. Na meji med Jafom in Tel Avivom je bilo več židovskih hiš upeljenih. V bližini Damaskovih vrat v Jeruzalemu je bil en Arabec ustreljen. Obsejne straže med Palestino in Sirijo so bile v zadnjih 24 urah ojačane.

Jeruzalem, 2. sept. o. Danes je bila ukinjena cenzura pisem in poštinih pošilk. Cenzura tiska ostane še nadalje v veljavi, kolikor se vesti listov nanašajo na atentate, premikanja čet in uporniško gibanje.

Ukinitev samostanskih šol v Avstriji

Dunaj, 2. septembra. b. »Völkischer Beobachter« objavlja, da bodo uknjene v Avstriji vse samostanske šole, v katerih so počeni s septembrom tega leta ne bo več vršil pouk. Prvotno je krožila ta govorica, da bo tem šolam odvzeta samo pravica javnosti, toda vest glavnega organa narodno-socialistične stranke ne dopušta nobenega dvoma o popolni ukinitvi samostanskih šol v Avstriji. Najpomembnejša med njimi je tako znana »Schottengymnasium« na Dunaju, ustanovljena leta 1775 kot »Anna-Gymnasium«.

Imredy o svojih načrtih

Budimpešta, 2. septembra. b. O seji vlade, ki se je začela v torek in nadaljevala celo noč do srede zjutraj in ki je v glavnem proučila Imredyjeve delovni program, bo ministrski predsednik Imredy, kakor se doznava, obvestil madžarsko javnost na velikem zborovanju obrtniške zveze, ki bo pod okriljem vladne stranke v nedeljo v Kaposvaru.

Vremenska napoved

Zagrebska: Oblačno. Dunajska: Večinoma jasno, nekoliko topleje.

Daladierov poziv k delu za obrambo države

Predsednik francoske vlade o nujni potrebi strnitve vseh sil za ohranitev miru

Pariz, 2. septembra. b. Pred vojaško komisijo v parlamentu je ministrski predsednik Daladier podal daljši ekspozé, v katerem je sedanjí mednarodni položaj označil za resen, vendar pa je pripomnil, da se niti ne bo pustil uspavati, niti ne bo po nepotrebnem alarmiral javnega mnenja Francoske armade je pripravljena za vsako eventualnost. Daladier je pred poslaci razgrnil podrobne podatke, ki jih je primerjal s podatki drugih armad. Njegova izjava so napravila na poslance zelo globok vtis. Daladier je opozoril nadalje na maneve dveh milijonov nemških rezervistov, ki so nekaj povsem nenavadnega v zgodovini narodov. Francija mora iz njih črpati nauk, da je zanjo povečana vojna proizvodnja nujnost, ki zahteva med drugim podaljšanje delovnega časa v vojni industriji. Komunisti protestirajo, je izjavil Daladier, ker sem nekatera naročila izročil inozemstvu, na drugi strani pa mi hočejo onemogočiti nujno potrebno podaljšanje delovnega časa. Isti ljudje, ki nas stijo, naj bi se vmešali v vse spore in igrali don Quijota, nam torej odrekajo nadure za oboroževanje. Delo, ki ga zahtevamo, je najprimernejše sredstvo za ohranitev miru, ker ima večji smisel od vseh diplomatskih not.

Na poslušna vprašanja poslancev je Daladier opozoril med drugim, da so bili v Franciji doseženi veliki napredki zlasti na letalskem področju. V pogledu pasivne obrambe pred letalskimi napadi so čete dobro pripravljene, vendar bo potrebno pospešiti zlasti produkcijo plinskih mask,

da bo z njimi preskrbljeno tudi civilno prebivalstvo. Delo na izvedbi oborožitvenega programa iz leta 1936 dobro napreduje in je predvidena motorizacija armade že izvedena. Pač pa so s pojavila zavlačevanja v izdelovanju vojnega materiala v zasebnih vojnih podjetjih in nekaterih nacionaliziranih tvornicah zaradi premajhnega delovnega časa.

Za Francijo obstojata samo dve možnosti: ali ostane zvesta svojim obveznostim in s tem ohrani položaj veselih, ali pa se umakne v ozadje in nekako prostovoljno nevtralizira, prepuščajoč zanimanje za svetovne dogodke drugim. Sedanja francoska vlada se je odločila za prvo alternativo in želi iz tega izvajati vse potrebne konsekvence, predvsem pa hoče povečati nacionalno produkcijo, kakor to zahteva čas.

Seja francoske vlade

Pariz, 2. sept. w. Ministrski svet, ki se je sestel danes dopoldne pod predsedstvom prezidenta Lebruna, se je bavil predvsem s proučevanjem zunanjepolitičnega položaja. Ministrski predsednik Daladier je o tem dal obširno poročilo, nakar je zunanji minister dal pregled o sedanjem stanju diplomatovskih pogajanj. Ministrskemu svetu je bilo tudi predloženo poročilo o uspehu pogajanj med zastopniki delodajalcev in delavcev v premožkopni industriji glede pospešitve dobave premoga.

Sestanek prihodnjega ministrskega sveta še ni določen. Najbrže se bo prihodnja seja vršila na gradu Rambouillet, kamor bo prezident republike odpotoval popoldne.

S španskih bojišč

Boji na estremadurski fronti se nadaljujejo

Bilbao, 2. sept. AA. (DNB). Včerajšnji boji na toledskem bojišču so bili posebno krvavi. Bojev so se udeležile vse vrste orožja, kakor tanki, bombniki itd. Po predoru republikanske fronte so nacionalisti pridli več kilometrov. Republikanci imajo strašne izgube. Velikega pomena je, da v zavzetih krajih žetev še ni pospravljena, ker to velike koristi za nacionaliste.

Iz londonskega odbora za nevmešavanje

London, 2. sept. w. Predsednik odbora za nevmešavanje lord Plymouth je v petek sprejel italijanskega in ruskega poslanca ter nemškega in portugalskega opravnika

poslov. Kakor se sporoča, so razgovori služili splošni izmenjavi misli o korakih, da bi se zopet pričela pogajanja glede sprejetja načrta o prostovoljnih.

Novi vpoklici pod orožje

Burgos, 2. sept. AA. Listi objavljajo odlok o vpoklicu novih rekrutov, ki so rojeni v mesecih aprilu, maju in juniju 1920.

Sneg v Pirenejih

Pariz, 2. sept. AA. Po tridnevem dežju in mrazu je v gornjih Pirenejih zapadel sneg. Tako zgodnjega snega ne pomnijo že več let.

političnih krogih zbudila okolnost, da je to trditve postavil v posebnem članku sam »Express Poranny«, ki vella za oficijozno inspiriran organ. Po tem sklepajo v poučenih krogih, da se uradna Poljska približuje v zadnjem času Angliji, vendar pa postopa pri tem za sedaj še zelo previdno, da se ne zameri zapadni sosed, s katero jo veže prijateljska pogodba.

Amerika hoče biti pripravljena

Washington, 2. sept. o. Ameriška vlada se očitno z vsro resnostjo pripravlja za primer, da bi jo kakšen spor v Evropi zapletel v vojno. Roosevelt je imel včeraj v zvezi s temi pripravi več posvetovanj z odločilnimi vojaškimi faktori in je nato imenoval posebno komisijo pod vodstvom namestnika vojnega ministra Johnsoha, ki bo imela nalogo mobilizirati vse električne rezervne sile Zedinjenih držav za primer kakšne vojne. Po imenovanju je Johnson izjavil novinarjem, da so te mobilizacijske priprave takega značaja, da bo Amerika v najkrajšem času postala v vojaškem pogledu tako silna, da si je nobena država ne bo upala dolgočasiti s kakšnimi izzivnanji in napadi.

Veliko pozornost so vzbudile tudi vesti o takojšnji novi sestavi ameriškega atlantskega vojnega brodograd, ki mu bo dodeljena še ena eskadra, sestavljena iz 7 velikih vojnih križark, 7 rušilcev in večjege števila drugih manjših vojnih ladij. Končno so danes objavili listi še vesti o vojnih kreditih Angliji, ki naj bi znašali 2 in pol milijarde dolarjev. Anglija bi si v primeru vojne nabavila v Ameriki potrebne množine živeža in vojnih potrebščin.

Angleška delegacija za Ženevo

London, 2. sept. b. Zasedanja sveta DN, ki se začne 9. t. m. in skupščine DN, ki bo zborovala 12. t. m., se udeležijo veččlanska britanska delegacija, v kateri bodo predvsem zunanji minister lord Halifax, nadalje čuvar tajnega pečata de la Warr, finančni strokovnjak Euan Wallace, državni podtajnik v zunanjem ministrstvu Butler ter parlamentarni tajnik ministrstva narodnega zdravja Bernnays. Ni še gotovo, ali se bo mogel lord Halifax zadržati toliko časa v Ženevi, da bo lahko prisostvoval vsem zasedanjem, ki so napovedana.

Poljska se bliža Angliji?

Varšava, 2. septembra. b. Razvoj srednjeevropske krize je tako v poljskem javnem mnenju kakor v poljskem časopisju povzročil razcep. V skladu z željo vlade, da bi Poljska ostala nevtralna, objavlja vojni listi dolga poročila brez komentarjev, nasprotno pa kažejo opozicijski listi večjo nervoznost in zahtevajo od vlade, naj poda jasno izjavo o stališču Poljske. Temu pa se vlada izmika. Tu na splošno ne verujejo v vojno, ker sodijo, da ni zanjo predvsem z nemške strani potrebnih pogojev, češ, da bi bilo tveganje preveliko. Ako pa bi šlo za odločitev, ali naj se Poljska odloči za vojno ali mir in temu primerno pojami svoje stališče, kakor to poudarjajo nekateri angleški listi, ne bi bilo nobenega dvoma, da bi se Poljska odločila samo za mir, torej za angleško linijo. Pozornost je v tukajšnjih

1908 - Narodna strokovna zveza - 1938

Danes in jutri se zgrnejo iz vseh krajev domovine v belo Ljubljano zastopniki narodnega delavstva, da pokažejo na proslavi 30. letnice NZS solidarnost v idejah svoje organizacije in krepko voljo vztrajati na začetni poti trdnega, tvornega dela, tudi v najtežjih časih.

Pozdravljajoč od vsega srca narodno delavstvo in njegove goste, posebno pa še naše drage brate Čehoslovake, izražamo iskreno

ter pričel pripravljati teren za ustanovitev take organizacije tudi v Ljubljani. Na pripravljalno zborovanje leta 1908, ki je bilo baš v dneh septembrskih dogodkov v dvorani pri »Levu«, je vdrlo med zborovalce osem dragoncev z golimi sabljami. Več udeležencev je bilo ranjenih, ostali pa so se razkropili ter pridružili demonstrantom proti avstrijskemu nasilju pred Kazino.

Za predsednika je NDO že na ustanovnem obnem zboru izvolila Rudolfa Juvana, ki jo je vodil od prvih priprav in prvih uspehov skozi vsa zatajevanja in borbe svetovne vojne, skozi srečo priborjene svobode do zdravega razuma.

Leta 1910. je bila ljubljanska NDO razpuščena, ker je njena mladenška organizacija na nekem zborovanju izrekla simpatije črni »antimilitarizmu«, ki so vodili borbo proti Avstriji, kmalu na to pa v svetovni vojni prelivali kri za svobodo svoje in tudi naše domovine.

Po razpustu ljubljanske NDO se je že naslednje leto ustanovila Narodna socialna zveza, ki je bila v najzgodnejših stikih z bratsko tržaško NDO. Ljubljanska NSZ je nato skupno s tržaško NDO leta 1913 v Ljubljani priredila velik skupen strokovni kongres, ki so nanj prišli Tržačani s poselnim vlakom. Sprejeti so bili od narodne in napredne Ljubljane z velikanskim navdušenjem. Ob kongresu je bil v Mestnem domu velik shod, ki je značil začetek novega uspešnega dela za socialne in narodne pravice slovenskega delava.

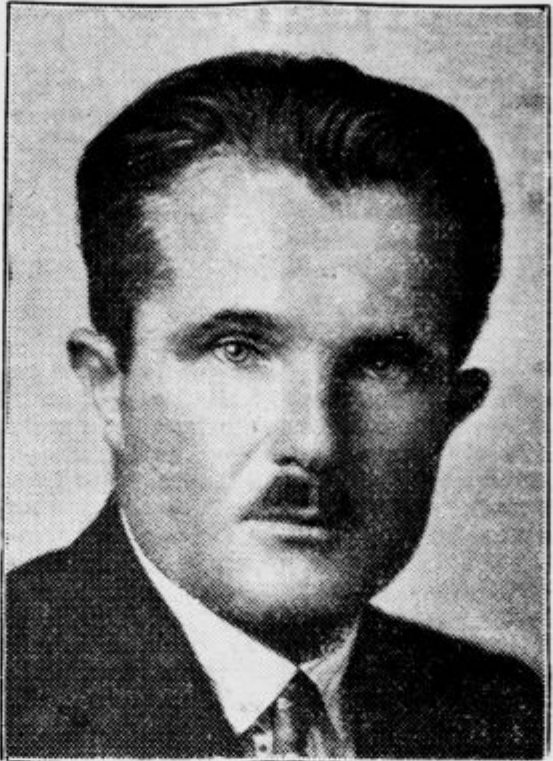
Ob izbruhu svetovne vojne leta 1914 je bilo delovanje NSZ ustavljeno. Šele leta 1917 je mogla NSZ zopet oživeti in obnoviti svoje delovanje. Skupno z Zvezo jugoslovenskih železničarjev so člani JNZ izvedli mnoge akcije, ki so bile potrebne, da smo na železnicah in v obratih preživeli nevarnost prevrata brez prelivanja krvi in večjih nesreč. Naše narodno delavstvo, zlasti pa železničarji so tedaj žrtvovali vse svoje moči in imajo zato v zgodovini naroda zapisane zasluge za osvoboditev.

Po prevratu se je NSZ združila s Samostojno delavsko unijo, ki ji je nabeleval Dr. Jože Bohinjec ter je bila ustanovljena sedanja NSZ. S tem sta se združili obe organizaciji in ustvarjena je bila enotna socialna fronta narodnega delavstva in nameščenstva.

V lastni državi smo bili sicer narodno osvobodjeni socialno so nas pa vezale še masekatere vezi. NSZ je z novimi silami na daljevala borbo, svesta si, da jugoslovenstvo znači ne le narodno svobodo temveč tudi so-

cijalno pravico. NSZ je dosegla mnoge lepe uspehe in se je močno zasedala med slovenskim delavstvom. Danes ima NSZ svoje zastopstvo v Delavski zbornici, pri Borzi dela in pri vseh večjih občinah ter je sploh povsod, kjer se razpravlja o pravicah malega človeka. Pri volitvah v Delavsko zbornico leta 1936 je NSZ dobila 9.000 glasov.

V tesni zvezi je NSZ s Čehoslovako Obec delniško, ki ima pol milijona članov

Dr. Jože Bohinjec, ravnatelj OUDZ

ter tvori z njo slovensko strokovno vzajemnost, ki bo dobila najizrazitejši poudarek na manifestacijskem zborovanju v nedeljo dopoldne v Delavski zbornici.

V borbi za malega človeka je NSZ vedno odločno stala na nacionalnem stališču in se udeleževala tudi vseh splošno narodnih akcij. V NSZ združeno delavstvo je bilo vedno zvesto narodu, zato pa se vsi narodni sloji, zlasti sedaj ob slavnostih NSZ zavajajo, da velja geslo: Zvestoba za zvestoto!

Strokovni organizaciji našega narodnega delavstva želimo od srca, da bi vztrajno in odločno delo prineslo našemu malemu človeku mnogo socialnega uspeha ter pripomoglo k ustvaritvi socialno zdrave in napredne Jugoslavije, matere nas vseh!

Iz zgodovine Sokola v Slovenski Bistrici

Lepo mestoce Slovenska Bistrica s svojo prijetno okolico je bilo v zadnjih letih pred svetovno vojno torišče najzgodnejših narodnostnih bojev. Nemško napadalno delo Südmarke in Schulvereina je bilo na vrhuncu, a proti njemu so odločno nastopali združeni Slovenci v mestu in okolici.

Ko je podružnica nemškega Schulvereina v začetku l. 1913. ustanovila v Slov. Bistrici tako zvaní naseljevalni odsek in se začela zanimati ne samo za vsako službeno mesto pri sodišču, davkarji, orožnikih in finančni kontroli, temveč tudi za mesto vsakega vajenca v trgovinah, obrti in svobodnih poklicih, da je bilo takoj zasedeno z nemškim eksponentom, je takratni voditelj narodnih društev in sploh vsega narodnega gibanja v Slov. Bistrici in okolici dr. Rudolf Ravnik prišel do zaključka, da se mora tudi v to eksponirano postojanko vgnezditi Sokol, ki bo med vsemi narodnimi društvi najposposnejši zaveziti pomembno povodenj, ki je že z uničujočo silo poplavlja slovenski Štajer.

Z največjim navdušenjem in z nesebično požrtvovalnostjo so se oklenili sokolske misli takratni slovenjbistriški narodni veljaki,

Franjo Rosina kot starosta Sokola v Mariboru in pa 30 policistov pod vodstvom političnega uradnika, ker je bila za to popolne odvzeta takratnemu policijskemu šefu v Slov. Bistrici policijska oblast.

Ves nemškutarski sprevoj se je s srdom in gnevom zaradi uspele »potegavščine« spet vrnil v mesto.

Prvi uspeh so Sokoli v Slov. Bistrici na dan ustanovnega zbora doživeli že v dopoldanskih urah. Na vseh prostorih zavoda za plakiranje so bili namreč prejšnji večer nalepljeni velikanski lepaki, ki so vabili na zbor. Preko noči pa so neznani storilci te lepake potrgali. Dr. Ravnik je zaradi tega s svojo odločno telefonsko intervencijo pri takratnem okrajnem glavarju dr. Weissu von Schleissenburgu zagrozil, da bo v primeru, če plakati ne bodo do 11. ure na istih mestih nalepljeni, stopil takoj telefonski v zvezo z namestništvom in Gradcu in tam zahteval odpomoč. In tako so bili do 11 ure nalepljeni na prejšnjih mestih novi lepaki, ki sta jih po nalogu oblasti nalepila dva policijska stražnika mestne policije. Ker je na Jernejevo nedeljo v Slov. Bistrici cerkveno slavo, je mnogoste-

Ihalnica, kupljena za bodoči Sokolski dom

se oprijeli pripravljanih del in na Jernejevo nedeljo l. 1913. se je že vršil ustanovni občni zbor Sokola v Slov. Bistrici.

Dan poprej se je razširila med meščani nemške orientacije vest, da se bo tega obnega zbora udeležilo 500 Sokolov na konjih iz Novega mesta, Ljubljane, Celja in Maribora, ki da bodo na dan zbora po prihodu obeh vlakov prihajali z glavne postaje v mesto na ustanovni zbor.

V vseh nemškutarskih hišah je bil na dan obred že zelo zgodaj, in takoj po kosilu je korakal dolg sprevod slovenjbistriških nemškutarjev proti glavni postaji, da bi tam demonstrirali proti sokolskim gostom.

Z brzim vlakom iz Ljubljane pa ni prišel nihče, a z onim iz Maribora edino dr.

vilna množica pred plakati z velikim odobravanjem dajala duška doseženemu uspehu.

Ustanovni občni zbor, ki je bil izredno dobro obiskan, je potekel v najlepšem redu in so mariborski stražniki le nekaj časa ostali v poslopju mestnega magistrata v »strogi pripravljenosti«, nato pa so šli v Grajsko klet, od koder so se obremenjeni z domačo rujno vinsko kapljico vrnili spet v Maribor.

Zinagala je sokolska ideja! Ob proslavi 25. letnice njene zmagave 4. t. m. bo praznoval naš osvobodeni narod ob razvitu sokolskega prapora pod visokim kumstvom Nj. Vel. kralja Petra II. tudi 20. letnico osvobodjenja naše ljubljene domovine!

Razprava o velikem škandalu v Beogradu

Napad vinjenih gospodov na ženske

Beograd, 1. septembra. Beograjsko okrajno sodišče je večer razpravljalo o škandalu, ki je meseca maja razburil ves Beograd. Dne 22. maja sta se ponoči iz nekega bioskopa vračali po Zorini ulici domov dve dami: Stana, žena profesorja in slikarja Šotre iz Loznice in njena prijateljica Zorka Gačino-viceva. Gospa Šotra se je prišla v Beograd zdraviti in je stanovala pri svoji prijateljici. Ko sta šli prijateljici po ulico so iz neke gostilne stopili trije dobro oblečeni, vinjeni mošči. Pijanci so začeli najprej s slabimi komplimenti, potem z žalitvami, ker sta ženi nadaljevali svojo pot, naposled po so svoji žrtvi naskočili. Gačino-viceva je enega napadalca sunila, se mu iztrgala iz rok in zbežala, njeno spremljevalko pa je drugi pijanec divjaško pobil na tla. Profesorjeva soproga si je razbila lobanjo in dobila je še druge hude poškodbe. Dolgo časa je ležala v bolnišnici med življenjem in smrtjo. Posledice poškodb čuti še danes.

Divjake so šele jutru izsledili. Eden je veterinar, drugi je profesor neke beograjske gimnazije, tretji pa privatni uslužbenec in ruski emigrant. Na policiji so se vsi trije zgovarjali na pijanost. Mož ranjene žene je enega pred policijskim poslopjem oklofotal. To je pretlo vsem trem tudi od publike, mimo katere so morali hoditi k zaslišanju in potem v zapore. Ta škandal je razburil ves Beograd. Žrtvama divjakov so pošiljali sožalna pisma in brozjavke tudi popolnoma neznanim ljudje ter ogorčeno obsojali nasilje. Razne organizacije so sestavljale proteste.

Škandal je spravil na dnevi red takale vprašanja: Ko se kaj takega zgodi v obljubeni ulici, kaj se šele lahko zgodi kakor rečni delavci, ki se v poznejših urah od dela hiti domov mimo beznice periferije? Zakaj lahko žene ob vsaki uri mirno in brez strahu hodijo skozi kmečke vase? — Nasilni pijanci so se izgovarjali: Zakaj pa hodijo žene same po ulici? Zakaj jih nihče ne spremlja? Same so krive. Prav za prav so nas izzivale in, ker smo bili vinjeni, se je pač to — nehote zgodilo. — Na neki anketi, ki je bila v Beogradu zaradi tega škandala, je bivši predsednik profsorske organizacije prof. Divac umestno pripomnil: »Ali naj naučimo svoje žene in hčere boksanja in naj jim kupimo orožje, da se bodo branile pred divjaki, ki jih je dosti več med tako zvanimi »boljšimi« ljudmi, kakor pa med preprostimi ljudstvom.«

Včerašnja razprava je osvežila spomine na ves škandal. Obtožena sta bila veterinar Bogdan Janjić, star 28 let, in gimnazijski profesor Bora Popović, ki je nekaj let starejši. Profesor je ves čas gledal v tla in odgovarjal na vsa vprašanja z »Da« in »Ne«, njegova pajdaš Janjić pa je s cinizmom blaziranca opisoval dogodek: »Nekaj smo pili in ko smo dve ženi srečali na ulici, je moj prijatelj profesor vzkliznil: Lepe dame! Ženski sta se obrnili in

nas zmerjali. Ko sem stopil k eni, da bi ji zadevo pojasnil, me je sunila in še bolj zmerjala. Ko me je udarila, sem jo tudi jaz udaril. Prepričan sem, da je druga sama padla na tla in se pobila.

Gospa Gačino-viceva je seveda čisto drugače opisala dogodek ter zatrjevala, da se je s prijateljico takoj spustila v beg, ko so pijanci klicali za njima. Pijanci so ju dohiteli ter njeno prijateljico pobili na tla. Tretji izrednik, ruski begunec Ljaškin bil obtožen in je bil zaslišan kot prič. Rekel je, da je pripovedovanje pajdaša Janjića »svojim računom« in da so delali samo »komplimente«. Ker gospa Šotra ni prišla, je bila preiskava prekinjena in se bo nadaljevala 5. t. m.

Slinavka v Mariboru

Maribor, 2. septembra. V Mariboru je bila iz Novega Sada prenešana parkljevka in slinavka s transportom 65 svinj. Vse svinje so morali zaklati. V zvezi s tem je mestno poglavarstvo izdalo naslednji razglas:

Ker je bila 1. septembra 1938 v mestni klavnici ugotovljena slinavka in parkljevka na transportu svinj iz srca Novi Sad, se v smislu razglaš mariborskega mestnega poglavarstva smatra mestna klavnica kot ogrožen prostor in je ukrepanje vse potrebno, da se bolezen ne razširi. Ostalo mesto se smatra kot ogroženo ozemlje in veljajo zanj naslednje odredbe: Izvrši se popis vseh parkljev v mestu. Zabrani se promet s parkljarji, govedom, svinjami, ovčami in kozami. Trgovina z živino na področju mestne uprave je zabranjena, izjemoma se bo dalo dovoljenje od časa do časa. Govedo je staviti pod zapor in se živina ne sme goniti na pašo. Psi ne smejo letati po ulicah. Koze morajo biti zaprte po dvoriščih in ne smejo na cesto. Zivinski in svinjski sejmi ter sejmi s senom se do nadaljnjega ukinejo. Vsak je dolžan vsako sumljivo obolenje živine javiti mestnemu veterinarskemu uradu, telefon 2238. Prepovedano je goniti parkljarje iz mestnega območja. Dostop goveje živine v mesto je prepovedan. Pustijo se v mesto samo oni parkljarji, ki imajo na živinskem potnem listu opombo: »Za takojšnji zakol v mestno klavnico«. Svinje se smejo prepekljati v mestno klavnico samo z avtomobilom. Živina v mestni klavnici se mora takoj sprosti zaklati. Prepovedano je odpremljanje živih parkljev in vseh predmetov, s katerimi se lahko slinavka prenaša (slama, seno, kože, volna, gnoj). Špeharjem je dostop v mestno klavnico prepovedan. Prekršitev teh odredb se bo kaznovala po tako zvanem kužnem zakonu.

Pol stoletja že deluje CMD, darujmo še za pol stoletja!

Dijaški sejem vtric z velesejmom

Ljubljana, 2. septembra. Včeraj dopoldne, ko je velesejem z običajno slovesnostjo odprl vrata svoje štiriinstudijske razstave, so tudi ljubljanski študentje pričeli svoj tradicionalni knjižni sejem. Brez nagovorov in sieherne for-

malnosti, pa tudi brez protestov so začeli kupčijo na novem »sejmišču«, kamor jih je tokrat prestavila moč oblasti.

Včasih so študentje sejmovali na sedanjem Krekovem trgu pred Mestnim domom. Nekaj let sem pa so sklepali kupčije s pisano učenostjo na praznem stavbišču ob križišču Gajeva in Gledališke ulice nasproti humanistične gimnazije. Ta prostor uporablja zdaj neka stavbna trdnja za skladišče in dijaški sejem so prestavili ob Ljubljano na Breg pod košate kostanje.

Verjetno, da bo gospodarska rubrika v našem listu brez poročila o tem sejmu, zato pa kar tu zabležimo nekaj z gospodarske platí te nekoncesionirane trgovine: naval na sejmišče je bil že v prvih dopoldanskih urah na moč živahen, dostavljeneja je bilo veliko blaga. Zaradi splošne nesigurnosti je bilo povpraševanje skrajno kaj skromno, cena boljše blagu je bila 50 do 60% nominalne. Kljub naraščajočemu povpraševanju so cene okrog polnevala padle za več točk in je prišlo do več kupčij. Manj zanimanja vladala na sejmišču za drugo in tretjevrstno blago, tako imenovani špeh.

Huda noč prebivalcev mestne ogrevalnice

Prebili so noč pod vedrim nebom, zdaj iščejo zaslužka

Ljubljana, 2. avgusta. Ob robu smetišča, za Mestno klavnico je bila 1929. leta postavljena mestna ogrevalnica. Tja so pošiljali iz socialnega urada brezdomce, ki so prišli v Ljubljano iskati dela in kruha, da prepijo dve, tri noči, dokler se ne odloči njihova nadaljna usoda. Tako so se od 1929. leta zvrstili v mestni ogrevalnici številni gosti. Nekateri med njimi cela leta niso mogli najti pravega dela in pravega zaslužka, ker pa tudi drugod ni bilo zanje prostora, so ostajali iz leta v leto »začasni« gostje ogrevalnice.

Ker pa je ogrevalnica primitivna, saj je bila napravljena le za silo tiste hude zime 1929, je časoma svedela prenehalu služiti svoji svrhi in na magistratu so začeli razmišljati, kako bi jo kazalo preurediti, razširiti in jo prilagoditi novim potrebam. Zaradi tega je bilo že lani sklenjeno, da se mestna ogrevalnica v Kosovski ulici ukine in so odgovorili stanovalcem, ki so takas uživali njeno gostoljubnost, z naročilom, naj si vsak po svoje novega zavetišča. Za prebivalce mestne ogrevalnice so zdaj nastali hudi dnevi,

saj so po večini invalidi, pohabljeni ali sicer od zdravniška priznani za dela nesposobne. Brez stalnega zaslužka in brez vsakršne podpore jim je bilo seveda nemogoče izseliti se in tako so ostali še ves april; odpoved jim je bila podaljšana na maj, pozneje na september. Vendar večina tudi še septembra ni vedela kam.

Tako je večeraj jutraj naenadno prišlo povelje, da se mora mestna ogrevalnica takoj izprazniti. Večina prebivalcev se je podala na socialni urad, medtem pa je oskrbnik hišo zaklenil in ko so se gosti vrnili, niso mogli ne do svoje obleke, ne do kruha, ki jim je bil ta dan edina hrana, saj so jim istega dne odrekli tudi hrano, ki so jo sicer dobivali iz Delavske zbornice.

Prava panika je nastala na robu smetišča zvečer, ko se je pred zaklenjeno ogrevalnico zbralo vseh petnajst gostov, ne da bi vedeli, kje bodo prenočevali, na vratih pa je bil obešen listek z oskrbnikovim naročilom, da se vrne šele jutraj ob osmih. Tako ni mogel nobeden do svoje obleke, ne do odevi, s katerimi bi se lahko pokrili, da se vsaj malo ubranijo mrazu,

Tatinska šestorica

Maribor, 2. septembra. Mafi kazenski senat tukajšnjega okrajnega sodišča je izpraševal danes vest obtoženi šestorici, ki je od pomladi 1937 do konca aprila letos s svojimi številnimi vlogi in tatvinami, katerih je bilo okoli 30, strahovala in vznemirjala okoliško prebivalstvo. Razpravo je vodil s. o. s. dr. Cemer, prisednika sta bila s. o. s. dr. Germovšek in Lečnik. Obtožbo je zastopal namestnik državnega tožilstva g. dr. Košenina.

O zadevi smo poročali obširno že svojčas, ko je bila vlomilka in tatinska družba razkrinkana. Vlomljali in kradli so po Rošponu, Kamnici, Vinjarju, Ribniškem selu in drugod. V teklu preiskave so dognali, da je bil kolovodja te tolpe 31-letni Ivan Skupek iz Studencev, ki je bil že večkrat predkaznovan in ki se je pomladi leta 1937 bavil s tatvinami. Pozneje se je pričel pečati s tem kriminalnim poslom naravnost profesionalno, saj se je preživljal izključno s tatvinami. Ukradene predmete so pod njegovim vodstvom spravljali k Rusjanovim v Kamnici, oziroma k Lebanovim v Studencih, kjer so jih, v kolikor je šlo za jestvine, skupno povzili. Oskodovali so med drugim posestnike Andreja Oseta, Marijo Poš, Franca Čuka, Avgusta Jerneja, Ivana Breclja ter Josipa Gradišnika iz Rošpona, nadatje Marijo Orovič v Radvanju, gostilničarja Ivana Slavca in Karla Medveda v Ribniškem selu ter Heleno Celofigo in Stanka Semeniča v Vinjarju.

Današnja razprava je zaradi obsežnega gradiva trajala polne tri ure in so bili obsojeni: Ivan Skupek na 3 leta strogega zapore ter na izgubo častnih državljanških pravic za dobo treh let, Franc Leban in njegova žena Marija na leto dni strogega zapore, vsak po 300 din denarne kazni, ter na izgubo častnih pravic za dobo 2 let, Ivan Rusjan na 6 mesecev strogega zapore ter na izgubo častnih pravic za dobo 2 let, Jožefa Rusjan na mesec in 20 dni strogega zapore, pogojno za dobo 2 let, F. J. pa na 8 mesecev strogega zapore.

ZAKAJ LOVI

»Nekateri love ribe zaradi sporta, drugi zaradi dolgočasje, nekateri iz ribiške strasti, jaz zaradi živcev. Zakaj jih pa vi lovite?«

»Da bi katero ujel.«

4. septembra - od 13. do 18. ure

vsi v

POSTOJNSKO JAMO

VELIKA PODZEMSKA VESELICA

Informacije pri »PUTNIKU«, Ljubljana, in njegovih podružnicah.

Domače vesti

Stavba, ki razpada

Na notico, ki smo jo priobčili v »Jutro« dne 28. avgusta pod naslovom »Stavba, ki razpada«, nam je poslal g. predsednik mestne občine ljubljanske naslednji uradni popravek:

Mestna občina ljubljanska je že l. 1934. začela pošiljati otroke na letovanje v Sv. Jakob — Siljevo. Otroci so bili nastanjeni v šoli, kjer so bile ubikacije zelo pomanjkljive in tudi kopališče v Siljevi nikakor ni bilo primerno, ker je voda ob obrežju zelo globoka. Zato je mestna občina ljubljanska sama napravila pripravljen dohod k morju in je sploh veliko žrtvovala, da bi bilo kopališče primerno za otroke. Navzlic temu je pa domače prebivalstvo otroke sprejemalo jako neprijazno in ni pustilo pri miru niti otrok pri kopanju niti kopališča, čeprav ga je uredila mestna občina ljubljanska. Tudi pitne vode ni bilo ob kopališču ter je zato mestna občina ljubljanska napravila vodnjak s črpalko. Toda tudi to črpalko je prebivalstvo pokvarilo.

Zemljišna zajednica Sv. Jakob — Siljeva je ponudila mestni občini ljubljanski brezplačno zemljišče, da tam zgradi stavbo za svojo otroško kolonijo. Na podlagi te ponudbe je prejšnja občinska uprava izdelala načrte in sklenila po teh načrtih začeti z gradbo kolonije.

mu naše za primerno, da so ga sprejele celo s pogojem, da v teku enega leta prično z gradnjo.

Ko sem se sam uveril o vseh nedostatkih, sem zato sam ponovno skušal od Zemljišne zajednice ali občine dobiti brezplačno ali vsaj z nakupom še ostalo primerno zemljišče, da bi mogli urediti prostor vsaj za igrišče in za vrt ter s pogodbitvijo gola pečevja ustvariti vsaj majhno senčno zavetje in hkrati kolonijo zavarovati pred senjsko burjo, ki je baš na tem mestu posebno huda. Žal se mi ni posrečilo, ker je Zemljišna zajednica imela visoko pretirane zahteve.

Nato sem skušal pri Zemljišni zajednici doseči vsaj prepis podarjenega zemljišča na mestno občino ljubljansko, pa kljub ponovnim urgencam pri lastnici oziroma občini, pri sreskem načelstvu in pri kr. banski upravi savske banovine v Zagrebu se mi to doslej, žal, ni posrečilo. Šele pred nekaj dnevi je prišlo od g. bana savske banovine obvestilo, da je Zemljišna zajednica Sv. Jakob — Siljeva sklenila podpisati darilno pogodbo, in naposled je v ponedeljek 29. avgusta t. l. res prišla tudi ta listina.

Iz vseh teh gotovo tehtnih razlogov je mestni tehnični odbor smatral za umestno, da zgradbe ne nadaljuje, dokler niso prepis in druga pravna vprašanja rešena. Ureditev nameravane stavbe pa bo treba stro-

* Emil Storz 7. V sredo je v Pragi po kratki bolezni umrl znani češki industrijec Emil Storz. Pokojnik je bil ena najmarkantnejših osebnosti v češkoslovaški industriji. Svojo neobičajno delavnost je povečal velikim podjetjem, zlasti tekstilnim zavodom Stein & Comp. trdki Storz & Stein in tvrdki Josip Prokop & Comp. Bil je soustanovitelj teh podjetij pred več nego 30 leti. Vso to dobo je z veliko sposobnostjo in vnuem deloval za razvoj češkoslovaške tekstilne industrije. Kmalu po vojni je spoznal, kakšne možnosti se nudijo za razvoj tekstilne industrije v Jugoslaviji. Tako je že leta 1923. ustanovil vnuem tekstilno velepodjetje v Kranju »Jugoskok«, kjer je bil od početka glavni delničar in podpredsednik družbe. Temu podjetju v Kranju je posvečal vso svojo pozornost in delavnost, zato se je podjetje tudi naglo razvilo in širilo. Umrl je v polni življenjski sili v starosti 64 let. Zapušta ženo, hčerko dr. Dagmar por. Schwarzovo in sina inž. Františka Storz.

Cenejšo so Lutz-pečl.
Tovarna Ljubljana VII. tel. 32-52
Glej Velesejem paviljon »F«.

* Novi grobovi. V Ljubljani je umrla ga. Marija Hassl, soproga uradnika drž. žel v pok. Zapušta poleg soproga tri sinove in tri hčere ter vrsto sorodnikov, prijateljev in znancev. Plemenito, srčno dobro gospo bodo spremlili jutri ob 14.30 iz mrliške veže splošne bolnice na pokopališču k Sv. Križu. — V 71. letu je preminila ga. Antonija Kotar, trgovka in posestnica v Ljubljani. Blago pokojnico bodo spremlili jutri ob 17. izpred splošne bolnice k Sv. Križu. — Pokojnim blag spomin težko prizadetim svojim naše iskreno sožalje!

* Državna dazstava čistokrvnih psov na veselemu je bila izvedena za prireditelje in razstavljalce prav uspešno, a najbolj zadovoljni pa so bili z razstavo številni posestniki-ljubitelji psov. Zanimivo je bilo opazovati, kolik kontakt je vladal med psi in ljudmi. Mnogi so se poglabili v misli na te živali, ki so človeku najbližje in najdražje. Po laježu, po pogledih, po vsem vedenju si moral spoznati, da hoče biti pes vedno le ob človeku, biti vedno njegov dober prijatelj. V laježu 165 psov je mogel vsakdo razumeti njih prošnje in zahteve: ne pusti me tukaj, vzemi me s seboj, pelji me domov med svoje prijatelje. Na dvorišče, v domači kraj je bila sponšana želja vseh štirinožcev. Ljudje, ki jih je bilo oba dni mnogo, so mogli občudovati in spoznati najrazličnejše pasme plemenitih psov. Mladina se je najbolj zanimala za male luksuzne živalce, dočim so odrasli bolj vneti za ovčarje, zlasti za nemške in ilirske. Med ilirskimi ovčarji je bil tokrat tudi že devetkrat odkrivan (2 srebrna pokala, prvak Zagreba l. 1935) Bojan s svojo novo mlado tovarišico Dragico. Bojan, ta prekrasna žival je bil tudi tokrat ocenjen z odlično. Lastnica, gospa polkovnika Grošljeva je na svojo izredno lepega in brezhibnega ovčarja po pravici lahko ponosna, saj se zanj zanimala celo dvor.

* Vpisovanje v Enoletni trgovski tečaj pri Trgovskem učnem zavodu v Ljubljani, Kongresni trg 2/II. (prostor Dopsne trgovske šole) se vrši dnevno med običajnimi uradnimi urami. Vsa pojasnila in prospekti so zainteresirano brezplačno na razpologu.

* Trgovsko učilišče in stenografski inštitut Robida usposablja mlade ljudi za samostojne poklice in prvostvorne pisarniške moči. Vpisovanje vsak dan v Trnovski ul. 15. Zahtevajte prospekte!

* Staroislavno žegnanje v Zg. Kašlju bo jutri v nedeljo. Na to opozoriti ljubljancane, ki imajo to žegnanje v posebnih časteh, je postala že naša posebna dolžnost. Pa tudi okoličani od blizu in daleč romajo kaj radi na kašljsko žegnanje na zajca, ki obeta biti letos prava slast, saj ga pri Gradu že štirinajst dni pitajo samo z mandeljni. Kaj pa še vsega drugega dobrega pripravljajo za imenitno proslavo »kašljske« pa si tak vsakdo, ki je že kdaj bil pri Gradu (kdo pa ni bil?) lahko sam misli. Tokrat bo skrbila za zabavo in ples sokolsko godba iz Polja in ni dvoma, da bosta prostrani Gradov vrt in dvorišče en sam velik zabaven sejm. Avtobus bo vozil izpred mestnega doma v nedeljo in ponedeljek ob 2.30, 3.30, 5.30 in ob 8., iz Kašlja pa vsako uro. Vlakovi v Polje in Zalog, odkoder je lep sprehod v Zg. Kašelj, pa je tudi za tja in nazaj dovolj.

* Služba božja na Smrekovcu. Na praznik 8. t. m. bo ob 10. na Smrekovcu pred planinski postojanko služba božja. Po naši planinsko rajanje. V primeru slabega vremena v nedeljo 11. t. m.

* Žene morejo po večkratni nosečnosti z dnevno rabo pol kozarca naravne Franz-Josefove grenčice, užite na teš želodec, doseže lahko izpraznjen želodec. — Franz-Josefova voda je davno preskušena, najtopleje priporočana in se dobiva povsod.

Ogl. reg. S. br. 15. 48. 35

* Se eno potovanje v Pariz in London. Da bi omogočili tudi onim, ki se niso mogli ta mesec udeležiti potovanja v Pariz in London organizira »Putnik« ob 24. septembra do 8. oktobra še eno takšno potovanje z najnižjimi stroški. To 12dnevno potovanje bo nudilo udeležencem morda nikdar tako ugodno priliko spoznati Pariz in London v času, ko je tam najbolj živo. Pri tem je predvideno tudi enodnevno bivanje v Benetkah in polnedavno v Milano. Cene vsega aranžmaja za udeležence iz Beograda znašajo 3.490, iz Zagreba 3.340, iz Ljubljane pa 3.265 din. Prijave udeležbe bodo sprejemale bilietarnice »Putnika« nadalje do 10. septembra in dajale bodo vsa obvestila in prospekte brezplačno.

Iz Jesenice

— Zvočni kino »Radio« predvaja danes in jutri v nedeljo ob pol 9. zvečer (v nedeljo tudi ob 3. pop.) vefilem »Princesa kralj iz Ito Rino in Sv. Petrovič« v glavni vlogi. Film je bil posnet v Dalmaciji. Med dodatki tudi domača Zora tehnik in Paramountov zvočni tehnik. — Sledi za praznik film: Poleti, Sokol sivi!

Neapelj v ognju poljubov

Pikantna franc. komedija. — Lepe žene, zapeljivi pogledi, šarm in zabava!

KINO SLOGA — Tel. 27-30 —

Danes ob 16., 19.15 in 21.15 uri.

Na solnčni jug

ABANO TERME

Vrhu kopališče pri Padui.
Artritis, protin, reuma.

TERMAL-HOTEL MENEGOLLI

(Zdravilni virec »Quissana«) Lepe, velike sobe, moderen komfort izbora kuhinje. Zdravljenje v hiši. Pension 20 — 27 lir

ZDRAVILSKI ZAVOD CASINO NUOVO

Virec »Montiron« 87 stopinj Celzija. Rodbinski pension. Vse leto odpro Voda E. Perez.

Iz Ljubljane

u— Umetnostna razstava bratov Vidmarjev. Po dvoletnem presledku se je odprla umetnostna razstava slikarjev Nandeta in Draga Vidmarja. Vse ljubitelje oblikujoče umetnosti opozarjamo na to razstavo v Jakopičevem paviljonu, ki nudi pregleden razvoj obeh umetnikov v najnazornejši luči. Pretežna večina motivov iz življenja naše vasi priča o tesni povezanosti obeh umetnikov do naše zemlje in do našega ljudstva. To je ena prvih umetnostnih razstav, ki je vsa posvečena domači zemlji. Polje, njive, kmetice, sejanci, orabi, berači, živina, odprta zemlja — ves umetniški zanos slikarjev se je strnil v upodabljanje domače grude, kakršna je — veselo in žalost, delo in počitek, revščina in blagostanje. V vseh delih stoji naš človek v osrednjem, pa vendar tako, da čuti, kako je ta naš človek nerazdružno povezan z zemljo, ki jo gnoji, orje in seje. Razstava je odprta vsak dan od 9. do 18. ure.

Cenejšo so Lutz-pečl.
Tovarna Ljubljana VII. tel. 32-52
Glej Velesejem paviljon »F«.

u— 60letnica Narodne čitalnice v šiški. Zaradi nedeljskega neugodnega vremena je bila jubilejna proslava preložena na jutrišnji dan ob 14. na trgu v šiški, ob zopetnem slabem vremenu pa v salonu restavracije Keršč. Društvo razvije jubilejni prapor, kateremu kumujeta znana in ugledna društvena člana G. Zdenko Kriz, industrijec in nekak ustanovitelj šišenske čitalnice, ter gospa Justina Oset, restavratorka v šiški in solastnica bifeja »Daj-dame«. Šišnska nacionalna društva, ki so vsa izšla iz čitalnice se hočejo ta dan spomniti svoje matice s tem, da zabljeta moška in ženska podružnica CM v šiški in prapor spominke žebje. Sokol pa namerava na poseben način dokazati spoštovanje s tem, da pripne na prapor krasten trobojni trak z letnicami ustanovitve čitalnice in Sokola. To je lep dokaz medsebojnega povezanosti in harmonije, ki vlada med njimi. Brezdvomno pa se bo vsa šiška oblekla v praznično obleko, saj je bilo dolgoletno delo šišenske čitalnice šiškarjem dragoceno za razvoj šiške, in za kulturni napredek. Čitalnica namerava to proslavo izvesti na kar dostojnejši način, da po razvitu prapora povede sprevod po šiški, nato pa priredi godbo 40. pešpolka promenadni koncert na trgu, s čimer zaključijo slavnost brez burne veselice. Pevski zbor, ki je prvi ustanovljeni odesk društva in živahno deluje, proslavi društveni jubilej s koncertom, ki bo drevi ob 20. v salonu restavracije Keršč. Društvo je založilo za kritje stroškov in pomožitev zbirke knjig svoje javne knjižnice lične jubilejne znake, ki jih prodaja po 2 din. Upamo, da bo na dan proslave vsak šiškar in gost nosil ta znak in tako izkazoval čast in priznanje jubilejni kulturni ustanovi.

u— V evangeličanski cerkvi bo v nedeljo 4. t. m. ob 10. dopoldne bogoslužje in zatem redno vsako nedeljo v istem času. Na rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra II. bo služba božja istotako ob 10. dopoldne.

u— Planinski tabor SPD bo jutri na Okrešlju sočasno s 30letnico Frischaufovega doma. Ob 11. bo pred domom opravljena sv. maša, nato govor predsednika SPD, popoldne pa planinska zabava na prostem. Iz Ljubljane priredi Orednje društvo SPD avtobusni izlet. Avtobus bo vozil v nedeljo ob triletni na peto uro, ne ob 4. zjutraj iz Tavčarjeve ulice. Prijave sprejema pisarna SPD. Planinci udeležijo se planinskega tabora v čim večjem številu.

JUNAKI ULICE

KINO MATICA 21-24 — Ob 16., 19.15 in 21.15 uri!

u— Pevski zbor iz Južne Srbije v Ljubljani. V petek 9. t. m. bo koncertiral v veliki Filharmonični dvorani mladi zbor Binički iz Leskovca v Južni Srbiji. Leskovac je znano južnosrbsko industrijsko središče, znano pa je tudi kot središče glasbenega folklorja. Najinteresnejše narodne pesmi in plesi so navno doma v okolici Leskovca. Na koncert že danes opozarjamo, vršil se bo v veliki Filharmonični dvorani, prodaja vstopnic ob ponedeljku dalje v knjigarni Glasbene Matice.

Otvoritev sezije 1938-39
Marta Eggerth »Čarobna igra« — Pat in Patachon
»Otok smeha« — Kino Moste

u— Promenadni koncert. Turistični odbor za mesto Ljubljano priredi 4. t. m. ob 10.30 promenadni koncert godbe »Vio-Glince« na Borštnikovem trgu.

u— Akademski odesk Jugoslovensko-češkoslovaške lige. Seja odbora bo namesto v ponedeljek danes ob 11. uri. Udeleženci ekskurzije, ki se niso položili denarja za ekskurzijo, naj ga prinesejo k sebi!

u— Za jutrišnje akademije Slovence scene mladih, ki bo v dvorani bežigradske narodne šole ob 20.30, bo prodaja vstopnic dopoldne ob 10. do 12. in zvečer eno uro pred začetkom akademije na hodniku v šoli.

u— Pogreb pok. Antona Bartola, gimn. profesorja v pok. bo jutri ob 15.

u— Odesk ljubiteljev cvetice pri podružnici SIVD v Ljubljani priredi jutri v nedeljo ekskurzijo na ekonomijo firme Sever & Comp. Odbor ob 7.48 z Dolenjskim vlakom z glavne postaje do Radovne vas. Vrnitev ob 20.38. Ljubitelji cvetice vrnijo na vabilni, da se tega izleta polnočevno udeležijo.

u— V septembru se začnejo tečaji za moderno in ritmično gimnastiko pod strokovnim vodstvom diplomirane učiteljice. Brezobvezne informacije dan, vsak dan od 11. do 14. Hana Rajk, Ljubljana, Seledrova ulica 4/II.

u— Ravnateljstvo šole Glasbene Matice opozarja, da je danes še redno vpisovanje v šolo Glasbene Matice za vse glasbene predmete. Na novo je vpeljan letos pouk kitare. Ravnateljstvo prosi starše, ki namenjajo vpisati svoje otroke, da store to še danes med 9. in 12. ter 15. in 17. uro, ker bo v ponedeljek, 5. t. m. že razdelitev urnika, v sredo 7. pa redni pouk. Vpisovanje na drž. konservatorij v Ljubljani bo do včeraj 7. t. m.

u— Redno vpisovanje v državno priznano enoletno trgovsko učilišče »Christofor ušni zavod«, Ljubljana, Domobranska 15. je sedaj v septembru vsak dan dopoldne od 8. do 12. in popoldne od 2. do 7. ure tudi v nedeljo in na praznik. Zavod je potrjen tudi od ministrstva trgovine in industrije. Pišmene in ustne informacije brezplačno na razpologu.

Cenejšo so Lutz-pečl.
Tovarna Ljubljana VII. tel. 32-52
Glej Velesejem paviljon »F«.

u— Izjemoma se sprejemajo naknadne prijave za izlet v Postojno dne 4. t. m. v vseh biljetarnah Putnika do danes ob 13.

Iz Celja

e— Proslava 6. septembra. Mestno poglavarstvo razglašja: V torek bo svečana proslava rojstnega dne Nj. Vel. kralja Petra II., združena v Celju s proslavo 20-letnice naše svobode. Ob 8. bodo slovesne službe božje. Po cerkvenih opravilih bo proslava pred poslopjem mestnega poglavarstva v Prešernovi ulici z naslednjim redom: defile vojaštva, petje pevskih zborov, govor predsednika mestne občine, za zaključek pa državna himna, ki jo zaigra godba. Proslave se bodo udeležili zastopniki uradov, vojaštvo, šolska mladina, gasilci, društva in organizacije. Vsi hišni posestniki in Celju se vabijo, da ta dan okrasijo hiše z državnimi zastavami, občinstvo pa, da s svojo udeležbo pripomore k čim večjemu uspehu proslave.

e— Nacionalna proslava 20letnice svobode in kraljevega rojstnega dne. V torek 6. t. m. ob 10.15 bo na dvorišču mestne narodne šole zbor celjskega sokolstva. Nato bo krenila svečana povorka, v kateri bodo korakali pripadniki Sokola ter članstvo ostalih nacionalnih društev, po mestnih ulicah na Dečkov trg. Z balkona Narodnega doma bo govor o pomenu 20-letnice naše svobode in kraljevega rojstnega dne, nato pa bo razhod. Pozivamo sokolstvo in vse članstvo ostalih nacionalnih društev, da se udeležijo svečane povorke ter na čim lepši način manifestira za kralja in domovino.

e— Plemeniti gesta. Celjski juvelec g. Anton Lečnik bo na kraljev rojstni dan 6. t. m. opoldne pogostil v hotelu pri »Belem volu« 50 revežev. Želimo, da bi našla ta lepa gesta mnogo posnemalcev.

Najmlajša generacija G-Men-ov na delu! Mladinski vefilem v gl. vlogi Billy Mauch.

KINO MATICA 21-24 — Ob 16., 19.15 in 21.15 uri!

e— Dijaško zavetišče v Celju. Ženska podružnica Družbe sv. Cirila in Metoda v Celju bo otvorila tudi letos zavetišče za dijače, ki ne stanujejo v Celju in se vozijo v gimnazijo v Celje. Zavetišče je v Dijaškem domu v Celju nad Zvezno tiskarno. Poskrbljeno je, da bo mladina v zdravih prostorih in da bo imela dobro nadzorstvo.

KINO UNION. — Film po operi Josefa Straussa »POMLAD LJUBEZNI«.

e— Lep uspeh Celjanke. Gdč. Gertruda Baumgartnerjeva, doslej članica zbora zagrebške opere, je za novo sezono angažirana v zboru opere v Beogradu. Gdč. Baumgartnerjeva je izredno talentirana in mnogo obetajoča pevka. Je hčerka tapetarskega mojstra g. Antona Baumgartnerja v Celju. Tu je absolvirala šest razredov gimnazije, potem pa se je posvetila pevskemu poklicu in študirala petje v Zagrebu. Mladi umetnici iskreno čestitamo k angažmanu in ji želimo kar največ uspehov v umetniškem udejstvovanju!

Iz Kranja

u— Slovenska služba božja za vernike starokatoliške cerkve bo v nedeljo 4. t. m. ob 11. v sokolski garderobi Narodnega doma v Kranju. Udeležba za vernike te cerkve strogo obvezna! Sodišljenikom vsi op prost.

Iz Hrastnika

u— Tombola protituberkulozne lige v Hrastniku je preložena na nedeljo 18. tm.

Iz Slovenjega Gradca

u— Školski odbor Rdečega križa v Slovenjgradu priredi drevi ob 20. v dvorani sokolskega doma družabni večer, na katerem uprizarjo takojšnji dijaški šunkov »Pisem s ceste« v troh dejanjih. Ker je ž. št. dobilek namenjen v dobrodelne namene, je vabilno obvestilo, da se polnočevno udeležijo prireditve.

Iz Murske Sobote

u— Umetnostno razstavo v Murski Soboti priredi akad. slikar Jakob Karel ob 4. do 15. t. m. v hotelu »Kronica« pri g. V. K. Ograjski.

JESEN PRODIRA — MI OTVARJAMO: —

Angora volna 70 cm šir. Din 32.—

Volneni Duvešin 130 cm šir. Din 56.—

Sportex za gospode

Barve, ki jih napoveduje PARIZ!

MANUFAKTURA

F. KS. SOUVAN

MESNI TRG 24.

Ko je prevzela občinske posle sedanja uprava, so referente predlagali, da je treba nujno pričeti z delom po teh načrtih, da ne bi zapadlo zemljišče in ne bi s tem mestna občina ljubljanska trpela škode. Svoj predlog za nujno graditev so referente utemeljevali tudi s tem, da bo zgradba veljala samo okrog 300.000 din ter je kredit zagotovljen iz prihrankov mestnega socialnega urada. Na podlagi teh uradnih poročil, seveda zanašajoč se na referente, sem odredil stavbo.

škom primerno preurediti. Kar se pa zgradbe same tiče, je bila ves čas popolnoma zavarovana in zastražena, da se ne dela nobena škoda.

Z odličnim spoštovanjem predsednik:

Dr. Juro Adlešič.

* Smrt zaslužnega znanstvenika inž. Haiserja. V četrtek dopoldne je v Šlaimerjevem domu v Ljubljani umrl g. inž. Ignac Haiser, šef kemičnega laboratorija KID na Jesenicah. Pokojni je bil rojen l. 1869. v Pančevu. Vseučilišče študije je dovršil na Dunaju, odkoder je prišel l. 1892. kot mlad inženjer na Jesenice, kjer je prevzel vodstvo kemičnega laboratorija KID. Tu je deloval polnih 46 let. V teku desetletij je vzgojil cel kader mladih strokovnjakov, ki bodo lahko uspešno nadaljevali delo svojega velikega mojstra. Pokojni inž. Haiser je bil na področju kemije in rudarstva strokovnjak prvega reda. Že v svojih mladih letih ga je vabilo nemška vlada, da bi vodil stolico za kemijo na vseučilišču v Berlinu, in danska vlada, da bi poučeval kemijo na vseučilišču v Kodaungu. Inž. Kaiser, ki je bil po svoji naravi vedno zelo skromen, je vse te laskave ponudbe odklonil in ostal zvest KID. Pokojni se v javnem življenju nikoli ni udeleževal. Vse se je posvetil le znanstvenemu delu, za katero je dal vse svoje življenjske sile. Bil je skromen in zelo simpatičen mož. Zapisil je vdovo in dve hčerki, ki sta že preskrbljeni. Pogreb pokojnega se je vršil v petek popoldne izpred mrtvašnice na Vidovdanski cesti na pokopališču pri Sv. Križu v Ljubljani. Pogreba so se v častnem številu udeležili predstavniki vodilni uradniki in inženjerji KID ter njegovi ožji sodelavci. Bodi mu ohranjen lep epom!

* »Zvončková« 7. (septembrska) številka je izšla s pestro, zanimivo vsebino in lepiimi ilustracijami. Novi naročniki lahko dobe še vse letošnje številke. »Zvončková«, list za domačo in izseljenko mladino, zasluzi podporo vse naše domorodne javnosti. Naročila sprejema Učiteljska tiskarna v Ljubljani, ali pa uprava »Zvončkov«, Krakovski nasip 22.

* Oddaja zidave ljudske šole v Motniku. Krajevni šolski odbor v Motniku razpisuje oddajo gradbenih del za novo trirazredno ljudsko šolo v Motniku. Licitacija bo v torek 13. t. m. ob 11. dopoldne v šoli v Motniku. Načrti in proračun so med tem časom na vpogled v občinski pisarni v Motniku.

Zemljišna zajednica Sv. Jakob — Siljeva je dala le malo prostora za to zavetišče in sicer tako malo, da ne bo zraven niti prostora za sprehanje, niti za igrišče, za vrt in podobno pa prav nič. Še to pusto zemljišče je v strmeh skalovju, da se ne morem dovolj načuditi prejšnjim občinskim upravam, ki so si v ponovnih komisijah to zemljišče ogledale in ga kljub te-

Tako so pozdravili Lindbergha v Moskvi

Zmagovalca Oceana, polkovnika Lindbergha, so pozdravili ob prihodu na moskovsko letališče stotine oduševanih s padali. V tej panogi so Rusi priznani mojstri

Vmesni člen med človekom in opico

Novo odkritje, ki bi utegnilo podkrepiti Darwinovo teorijo

Na zadnjem zborovanju Britske družbe za proučevanje znanosti so obravnavali novo odkritje, ki bi utegnilo podpreti Darwinovo teorijo. Znanj učenjak sir Arthur Keith je poročal, da je našel neki šolar iz Južne Afrike lobanjo človeške opice, ki jo hranijo ta čas v Transvalskem muzeju v Pretoriji in jo pobliže raziskujejo.

Po Keithovem poročilu kaže ta lobanja razne podrobnosti, značilne za človekovo lobanjo. To velja posebno za zobovje. To odkritje je nad vse važno za nadaljnje raziskovanje razvoja človeka in opice. Ka-

že, da so v Južni Afriki nekoč živlele človeške opice, ki so bile v mnogih stvareh različne od šimpanzov in goril in človeku dosti podobnejše nego te opice.

Obraz tistih izumrlih opic ni imel ploske oblike kakor obraz gorile. Gobec je majhen, partije okrog ušes in čeljusti so podobne človeškim, so pa seveda močnejše izoblikovane. Sir Arthur Keith je izjavil, da predstavlja ta lobanja človeku najpodobnejšo najdbo v tem področju in je morda tudi najvažnejša najdba. Šlo bi za dolgo iskani vmesni člen med ljudmi in opicami.

Potovanje čez Ocean

Za nedeljski oddih v Ameriko

V decembru lanskega leta je prejel osem letalskih tvornic v Zedinjenih državah naročilo za načrte letal, ki bi lahko prevažali po 100 potnikov in 16 članov osebja. Ta letala bi imela akcijski radij 5000 milj in brzino 200 do 300 km na uro. Ponudbe je bilo nasloviti na polkovnika Lindbergha, ki je predsednik tehničnega odbora panameškega zračnega omrežja.

V Ameriki menijo, da je potovanje z letalom najcenejše potovanje. Delovna zmogljivost železnice znaša 3 odstotke, to se pravi, da vleče poln vlak za vsake tri funte potnikove teže 97 kg mrtve teže. Se slabše je s prekomorniki, kjer znaša zmogljivost komaj 2 odstotka. Letalo pa prenese po današnjem stanju mnogo več. Nove zračne ladje bodo z brzino 300 milj v višini okrog 1000 m, v 12 urah povežemo New York z Anglijo. Newyorški magazin »Fortuna« opisuje na sledeči način te polete:

»Ob 5. popoldne boste odleteli iz New Yorka. Predvsem boste uredili svoje stvari v kabini, potem boste stopili po glavnih stopnicah z gornjega krova v salon ali pa se boste sprehajali lagodno po zadnjem delu letala, ki ne sme biti preobtežen in kjer so zato igralne sobe.

Potem boste pili cocktail v baru razglednega stolpa. Razgled morda ni lep, morda jadrata skozi oblačno nebo. Kmalu pride čas za večerjo. Opozarjali vas bodo, da morate vsako uro premakniti svojo uro za 25 minut naprej, če hočete držati čas z meridiani, nad katerimi leti letalo. Ob 7.50 je čas za spanje. Ko se zbudite, se oprite z mrzlo ali vročo vodo, imate potem še dve uri časa, da v miru pozajtrkujete in se predaste razgledu, preden pristanete v Southamptonu. Vse potovanje vas bo stalo 450 dolarjev, to je toliko, kolikor za dobro kabino prvega razreda na kakšnem velikem brzem parniku.«

Poneverba v Vatikanu

Sin papeževega šoferja poneveril milijon lir

Vatikansko prebivalstvo, ki šteje kakšnih 1000 ljudi, je bilo zelo presenečeno, ko je papežovo orožništvo aretiralo te dni nekega arhivskega uradnika vatikanske knjižnice. Gre za 30-letnega Maria Politija, sina papeževega šoferja. Pri vatikanskih oblastvih je moral mladi mož uživati veliko zaupanja. Vsekako mu očitajo, da je v zadnjih štirih letih poneveril okrogel milijon lir in ga zapravljal z izredno lahkomišelnostjo. Spravihi so ga v majhno ječo, ki jo imajo za primere v Vatikanu. Z njegovim dejanjem se bo bavilo vatikansko državno sodišče.

pri čemer bi mogli Politija soditi po kano-ničnem, mednarodnem ali italijanskem pravu. Bržkone pa ga bodo izročili italijanskim sodiščem, ker je po svojem izvoru Milančan in si je ohranil italijansko državljanstvo.

Ogenj v pariškem delavskem predmestju

V pariškem predmestju siromakov Port de Clignancourt je v onodnih barakah nastal ogenj, ki je uničil vse skromno imetje tridesetih delavskim rodbinam.

Svojega vzornika posnema

Nedolga predstava Nemcev v ČSR: Konrad Henlein sprejema v Toplicah okroge, ki se mu pridružijo svetci

Parkljevka in slinavka na češkoslovaškem

Po uradni ugotovitvi je slinavka in parkljevka na Češkoslovaškem do konca julija prizadela več nego 70.000 kmetijskih posestev. Na Moravskem se je dobavljanje mleka mlekarškim zadrugam znižalo za 40 odstotkov, na Češkem pa za 36 odstotkov.

Domače zaloge masla so že občutno izčrpane in na mestnih živilskih trgih so se cene zvišale za povprečno 4 Kč. Škodo, ki jo je napravila ta kužna bolezen, cenijo na 454 milijonov kron, pri tem pa niso upoštevali cele vrste izdatkov, kakor za zdravljenje živali itd.

Ujetniki iz svetovne vojne

V Krotušin pri Poznanju so prispeli trije Poljaki, ki so bili med svetovno vojno kot nemški vojaki prišli v rusko ujetništvo. Po vojni so jih boljševiki spravili v ujetniško taborišče ob rusko-madžarski meji pri Zaozernaži. Med nedavnimi boji z Rusi so jih Japonci tam osvobodili. Možje so povedali, da je bilo v tem taborišču še pred kratkim 700 vojnih ujetnikov, ki so jih Japonci vse osvobodili. 40 se jih je vrnilo na Poljeko, nekaj na Češkoslovaško, ostanek pa v Nemčijo.

Usoda tajnika nekdanjega revolucionarja

V Parizu so potegnili iz Seine truplo Rudolfa Klementa, bivšega tajnika Leva Trockega

Tragičen konec poroke

V Kalinovu pri Bialistoku se je kmet Win-czewski poročil z dekletom, ki je bilo znano po vsem okolišu po svoji izredni lepoti. Ko se je z mlado ženo in veselimi svati vračal domov, je skočil iz zasede možiki in ga s krepelom pobili na tla. Winzewski je nekoli-ko ur pozneje umrl. Morilec je v splošni zmešnjavi lahko ušel, vendar pa je mlada žena v njem spoznala fanta, ki se je bil brez uspeha potegoval zanjo.

Izvor Garonne

V francoskem tisku zbuja veliko pozornost novo zemljepisno odkritje: reka Garonne, ki daje silo velikemu številu elektrarn v jugozapadnih departementih, ne izvira na francoskih tleh, kakor smo mislili doslej, temveč ima svoji izvir na španskih tleh, in sicer v tako zvanih Zakletih gorah, zelo divjem ledniškem masivu v Aragoniji.

To odkritje je napravil po večletnem, napornem raziskovanju mlad francoski geolog, Norbert Casteret, ki je mogel dokazati z umetnim barvanjem izvirka v soteski Toro, da se tu začneja Garonne. Casteret je prebil več mesecev med skalnimi stenami Pirenejev samo zato, da je mogel ugotoviti podzemeljski tok Garonne, ki se začneja na španskih tleh in se končuje na Francoskem. Podzemeljski tok teče pod ozkim pasom apnenca.

Smrtni skok s padalom

Na varšavskem letališču so priredili tekmo skakačev s padali. Gledalci so opazili, da se padalo nekega udeleženca po skoku iz letala noče odpreti. Skakalec je v tem nevarnem položaju poskušal odpreti drugo padalo, ki ga je imel na prsih, vendar sta se obe padali zapletli tako nesrečno druga v drugo, da je tekmovalec obležal z razbitimi udi na tleh.

Stroški za poljski vzlet v stratosfero

Poljski listi poročajo, da so preračunali stroške za poljski start v stratosfero na 360 tisoč zlotov. V tej vsoti so vračunali izdatki za balon, njegove instrumente in za organizacijske izdatke.

Zmaji v Evropi

Komodojski varan meri tri metre od gobca do repa

Holandske oblasti na Javi so madžarskemu filmskemu režiserju Paulu Fejosu, ki dela za neko švedsko filmsko družbo, dovolile na malem otoku Komodo lov na velikega komodojskega varana. Ta otok je edini v Južnem morju, ki hrani še nekoliko primerkov tega ostanaka silovitega živalstva davno preteklih dob. Fejosovi lovski ekspediciji je uspelo, da je ujela 19 komodojskih zmajev. Od tega plena je holandska vlada po en primerek darovala zoologičnim vrtovoma

v Stockholmu in Kodanju. Oba zavra sta s parnikom že prispela v Kodanj, kjer sta zbudila ogromno pozornost. Oba merita po tri metre od širokega gobca do konca repa. Ščiti ju debel, rjav siv oklep in videti sta čudna. Danski name-njeni zmaj, ki so mu dali ime »Komodo«, se je v terariju kodanjskega zoolo-ved sploščeta zelo divje in je kazal gledalcem svoje strašne zobe. Živali sta dospeli v Evropo sicer zdravi, vendar pa je vprašanje, ali ju bo mogoče dalj časa ohraniti živi.

Tragedija iskalca biserov

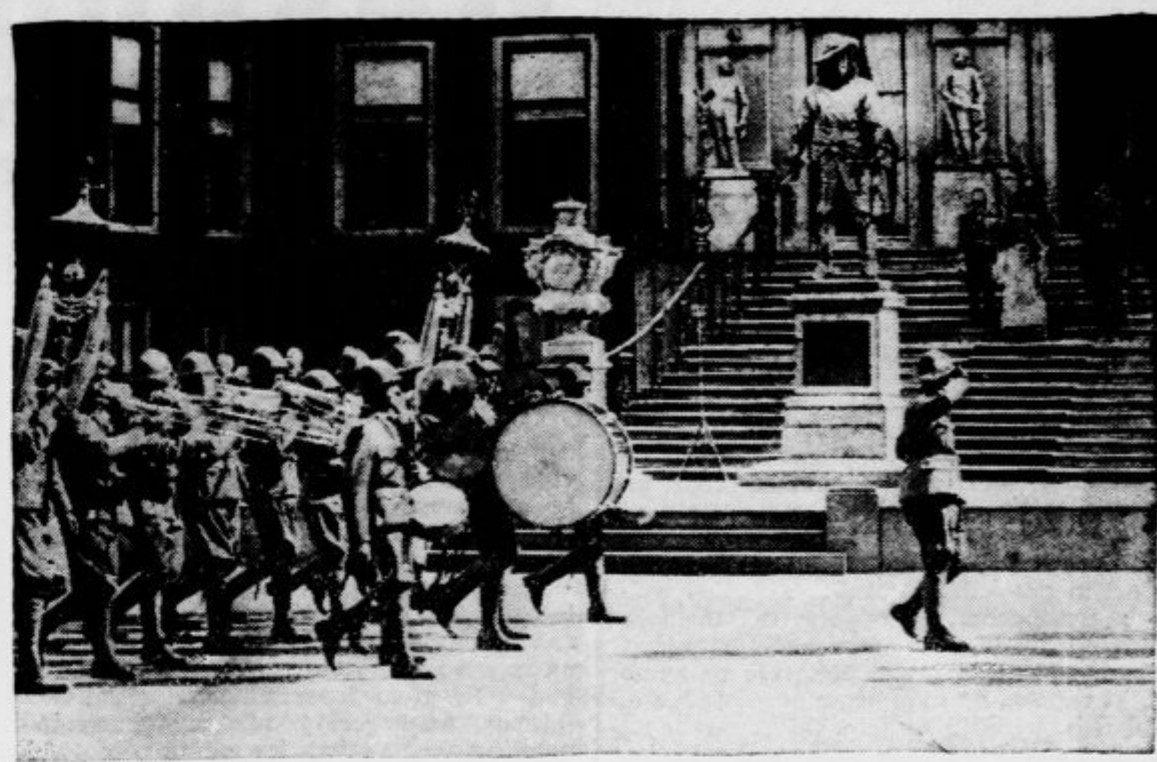
Iz vode so potegnili prazen potapljaški šlem in kos oprave ...

V bližini otoka Darnleya v Avstraliji se je odigrala grozotna drama. Neki iskalec biserov se je dal v potapljaški opravi spu-stiti v globino morja. Čez nekaj časa je dal običajni znak, naj ga dvignejo.

Ko pa so izrekli vrvi, so ljudje v svojo grozo zagledali samo prazen potapljaški šlem in kos odgrzanega prsnega dela po-

tapljaške oprave, na katerem je visela košara z velikimi biserinimi školjkami. Nekoliko pogumnih mož se je spustilo takoj v globino, da bi našli za izginulim kakšno sled. Iskanje pa je bilo zaman. Mislijo, da je nesrečen za v globini napadla kakšna morska pošast in ga požrla.

Štiridesetletnica vladanja holandske kraljice

Holandska kraljica Viljemina prisostvuje vojaški paradi pred kraljevo palačo

Tajfun opustošil Tokio

Prekinjen električni tok — Katastrofalno uničenje

O strašnem tajfunu, ki je divjal te dni nad Tokijem in Jokohamo, poročajo razne podrobnosti. Vihar je povzročil škodo, ki je trenutno niti ni mogoče preценiti. Železniški promet je v prizadetem ozemlju popolnoma ustavljen. Od četrta predzadnjega meseca do 1. t. m. ni priplula v Tokio nobena ladja.

Tajfun so bili naznanili že prej in ob 2. zjutraj je pribučal nad Tokio in Jokohamo s silo, kakršne niso imeli viharji že mnogo let. Razrušene hiše, podrti in izkoreninjena drevesa ter preplavljeneste ceste označujejo v obeh mestih strašno pot zbe-snelega viharja, ki so ga spremljali naj-hujši nalivi in nevihte.

Prebivalci so pobegnili na ceste, ker je vihar podrl ali razkril mnogo hiš. Zmeš-njava je bila še večja, ker je bil električni tok dvakrat za daljši čas prekinjen in je vladala popolna tema. Kot prvo smrtno

žrtev je podirajoča se hiša pokopala pod seboj 18 letno dekle v Omoriju. V Jokohami sta zavoljo viharja dva parnika po 3400 ton trčila skupaj. Enega izmed njihju so morali zapeljati na sipino, drugače bi se potopil. Na obrežje se je rešil tudi neki drugi parnik na polotoku Misaki, a je ves razbit. Njegove posadke doslej niso mogli spraviti na varno. 15.300 ton veliki brit-ski parnik »Chitral« se je v jokohamskem pristanišču odtrgal od sider in ga je od-gnalo iz pristanišča. Pozneje je trčil v ne-ki japonski tovorni parnik. Oba sta po-tem nasleda.

Doslej so ugotovili, da je uničenih nad 2000 telefonskih vodov in nihče ne ve po-vedati, kdaj se bo prekinjeni železniški promet lahko nadaljeval. Sedaj vladajo ob viharjih vetrovih še vedno nalivi. Več ne-go 30.000 hiš je v Tokiju pod vodo in šte-vilo smrtnih žrtev mora biti veliko.

Po seji ministrskega sveta v Londonu

Hoare Belisha, minister za vojno, lord Halifax, zunanji minister, in izvedenec za zunanje-politična vprašanja sir Robert Vansittart odhajajo z zgodovinske seje angleškega kabineta v Londonu

Konec odrske zvezdnice

Igralka, ki ji je Edvard VII. poklonil svojo sliko

V Bostonu je umrla v starosti 69 let in v najrevnejših razmerah ženska, ki je ob koncu preteklega stoletja zbuja občudo-vanje sodobnikov in napravila fantastično zakonsko kariero. Kot odrska zvezda se je imenovala May Johe. Bila je hči bomega ameriškega krojača in je prišla v London, kjer je žela takoj velikanske uspehe.

Slika Edvarda VII. s posvetilom »za May 1889«, je visela še nad njeno zadnjo po-steljo kot spominček na tiste čase. Poročila se je z lordom Francisom Hopeom, lastnikom znamenitega Hopeovega diaman-ta. O tem velikem kamnu pripovedujejo, da je pripadal nekoč kraljici Mariji An-toinetti in da prinaša odletel vsem njego-vim nositeljem nesrečo.

May ga je kot lady Hopeova čisto nosi-la, toda ni bila dolgo ponosna to lastnino. Zapustila je svojega moža na ljubo druge-mu moškemu, ki jo je odpeljal v Ameriko. Tudi ta zakon ni trajal dolgo. Poročila se je v tretje s stotnikom Smutsom, očetom generala Smutsa. Ta zakon je potem držal. Stotnika je zadela težka bolezen, ki ga je ohromila na obeh nogah in May se je mo-rala potruditi, da bi zaslužila za oba dovolj.

Na zadnje je delala kot postrežnica in z majhnim dohodkom živelarila s svojim možem. Navzlic temu je odločno zavračala, da bi bila žrtev Hopeovega diaman-ta, ki prinaša svojim nositeljem nesrečo. »Ni-koli nisem bila v življenju srečnejša«, je dejala kratko pred smrtjo, »vsekako pa ne v času, ko sem bila bogata.«

N A M E S T O A N E K D O T E

V nekem ameriškem mestecu je možki izgubil zlato uro. Iskal jo je povsod, a je ni mogel nikjer najti. Naposled je dal mali oglas v vodilni list. Čez nekaj dni je našel uro v telovniku obleke, ki je bila v omari. Najdbe je bil tako vesel, da je napisal upravi lista pismo sledeče vsebine: »Dragi izdajatelj in uredniki! Uro sem pravkar našel. Bog daj srečo vašemu li-stu!«

VS AK DAN EN A

Zaljubljena poslušalka (Everybody's weekly)

Kulturni pregled

Prof. Anton Bartel

V Ljubljani je umrl eden najstarejših slovenskih kulturnih delavcev, 85-letni profesor Anton Bartel. Ime zaslužnega šolnika in jezikoslovca je mlaščemu rodu domalega neznan, saj se po vojni ni več živahneje udeleževal v našem kulturnem življenju. Starejši rod pa je imel v spominu prof. Bartla kot učitelja več generacij študentov, ki so obiskovali ljubljanske gimnazije in kot leksikografa, ki sicer ni nikdar silil v ospredje, vendar pa je s svojim znanjem in z vestnim delom pridno sodeloval zlasti na leksikalnem področju.

Anton Bartel se je rodil 1. 1853. v Mirni peči, študiral je gimnazijo v Novem mestu in jezikoslovje na dunajski univerzi. Bil je slovenist in klasični filolog. Proforsko službo je nastopil že 1. 1877. Poučeval je v Ljubljani, kjer se ga premočni spominjajo kot vestnega in pravičnega profesorja, ki je svojim učencem vlivljal ljubezen do domaćega jezika in zanimanje za antično kulturo, do katere pokojnik ni imel samo strokovnega odnosa, marveč jo je tudi občudoval in ljubil.

Anton Bartel se je začel v osemdesetih letih prejšnjega stoletja udeleževati tudi kot leposlovec (prim. njegovo 1. 1881 v »Kreš« izšlo povest »Pomladanski vetrovi«).

vendar se v tem ni razvil tako, da bi bil zapustil kakšno trajnejšo sled. Z veliko vne- mo se je oprijel leksikografskega dela. Bil je eden najzgodnejših sodelavcev svojega tovariša Pletersnika, ko je le-ta pripravljaval svoj še vedno znameniti slovar; ni samo pomagal zbirati in čistiti gradiva, marveč je tudi opravljal korektore. Znan je nadalje kot prireditelj novih izdaj Janežičevega sloven- sko-nemškega in nemško-slovenskega slo- varja, ki ga je za nove izdaje razširjal in izpopolnjeval z novimi besediščem.

S prof. Bartlom je zapustil življenje eden poslednjih jezikoslovcov tiste generacije, ki je navezovala neposredno na dediščino Fra- na Levstika in nadaljevala njegovo delo za utrjevanje slovenskega književnega jezika. Pri tem delu pokojnik ni bil med prvimi, vendar je po svojih močeh pripomogel k njegovemu napredku. Kot tih in skromen znanstveni delavec je najrajši stal v ozad- ju.

Usoda mu je bila naklonjena vsaj toliko, da je doživel procvit naše kulture in skoraj dvajset let opazoval njen lep razmah v Jugoslaviji. Velika večina njegovih prija- teljev je že zdavnaj v grobu. Zda je odšel še on in zapustil za seboj blag spomin.

Ahil Millien

4. 9. 1838 — 12. 1. 1927.

A. Millien, rojak znanega romanopisca C. Tilliera, se je rodil v lepi vasi Beaumont-la-Ferrière ob reki Nièvre. Takole govori o svoji rani mladosti: »Bil sem bo- lehen, razdražljiv otrok, čigar um se je zgodaj odprl. Stariši so me razvajali in jaz sem izkoristil njihovo dobrotljivost. Z 8. leti sem bil tako vnet pri igri kakor pri štivju. Nikdar nisem sedel za mizo, ne da bi imel v žepu kako knjižico, ki sem jo med jedjo skrivaj odpiral, zakar me je oče včasih, le prereditko, posvaril. Brez njegove vednosti mi je sosed posojal svoje knjige. Ne morem vam povedati, kakšnih vtiskov sam dolzan vrlomu Florianu, Osvoboje- nemu Jezuzalemu, Besnemu Rolandu... Mala Fadetka je bila zame kakor razod- detje, ko sem čital idilo George Sandove v podlistku okoli leta 1848.«

Čprav lupatam poreden, je bil vendar najboljši učenec v domači šoli. Tudi v gim- naziji se je stalno odlikoval. Bil je prvi še celo tedaj, ko je zaradi bolezni zamudil tri mesece. Prve slovstvene poskuse je objavil med krimsko vojno, dnevnik Journal de la Nièvre je dobil ruskopis o vojnih dogodkih s psevdonimom J. E. A., pri ka- terem se je mladi dijak izdal za stotnika na bolezenskem dopustu. Spis je bil natis- njen, avtor pa se ni upal nikomur raz- odeti.

Po maturi je Millien nekaj časa delal pri naturnju. Vendar je v prostih urah pi- sal prozo in poezijo pod imenom Henri Jourdan. Ko mu je oče nenadoma umrl, ni več mislil, da bi dovršil pravne nauke. Ostal je pri materi in se deloval posvetil leposlovju. Leta 1860. je izdal zbirko 5000 verzov Zetev (la Moisson), zaradi katere ga je kritik Chapus imenoval vrednega dobiti sedež v Francoski Akademiji; po- stavil ga je na isto višino, na kateri so bili J. Favre, Dumas oče in sin, O. Feuillet, J. Janin, početnik podlistka v dnevniku, itd. Ob drugi zbirki, Kmetске pesmi (Chants Agrétes), je Viktor Hugo n. pr. pisal mlademu pesniku: »Vojni travnikov in dihi gozdov sta v vaših očarljivih georgi- kah.« Pri tem koncu 1. 1863. so izšle Nočne pesmi (Poèmes de la Nuit), katerim je Francoska Akademija prisodila eno izmed svojih odlikovanj. Sainte-Beuve ga je po- zdravil v svojem ponedeljskem listku kot enega najboljših pokrajinskih bardov. Od literarnega ustvarjanja se je oddvojil s tem, da se je bavil s poljedelstvom, ka- kor naš Janko Kač.

Leta 1865. je objavil Dude in trobente (Musettes et Clairons), kjer slavi svobodo, junaštvo, domovino. V drugi izdaji se je avtor uvodoma spomnil raznih tujih pes- nikov, ki so pohvalili njegovo delo, vmes Dalmatinca N. Tommasea. L. 1870. so izšle Današnje legende (Légendes d'aujourd'hui), ki so pa sprito bojnega trušča ostale neopazene. Sele pozneje se je tisk in ob- činstvo vrnilo k temu zborniku, ki nosi pečat resničnega navdihnjenja in nadar- jenosti.

Kar je storil Brizeux za svojo Breta- njo in Millienov prijatelj Mistral za Pro- venco, to je storil naš naslovnik za svojo Nivernsko: šege in navade drvarjev, og- larjev, kovačev je ovekovečil v snopišču Glas razvalin (Voix des Ruines, 1873), ki ga je Francoska Akademija odklikovala izven natečaja. Tudi Družba znanosti in umetnosti v Lillu mu je poslala zlato me- daljo. Mnogi od 40 nesmrtnikov so av- torja podžigali, naj se priklasi kot kan- didat za Akademijo, skromni podeželjan pa se ni odzval. Ob zbirki Pesnitve in soneti (Poèmes et Sonnets) l. 1879 je pes- nik pokazal plemenito neselničnost. Če- prav je Akademijo prihranila zanj Mon- tyonovo nagrado, je Millien napravil vse potrebne korake, da je to nagrado dobil L. Fréchetta. S tem je izkazal živo sim- patijo do svojih bratov v Kanadi.

Več desetletij je naš pesnik zbiral na- rodno blago, popevke, pregovore, pripo- vedke, vraže ter jih izdal v debelih knji- gah, pogosto z napevi vred. Zanimal se je tudi za narodno umetnino različnih tu- jih sosedov in prevajal iz njih: Spance, Portugalce, Flamce in Nizozemce, Ruse, Bolgare, Srbe, Grke itd. Navzlic temu je imel časa, da je izdal list Étrennes Ni- vernaises (1895 in 1896), kakor tudi Re- vue Nivernaise (1896—1910).

Osmo Millienova izvirna zbirka stihov nosi naslov Doma (Chez Nous), kjer po- veljuje rodna tla in starodavne tradici- je. Ves tisk enodušno hvali mojstrsko de- lo, ki ga je odklikovala Francoska Akade- mija, kakor tudi družba Société Nationa- le d'encouragement au bien. Enako pri- znanje je doživela zbirka Na polju in ob ognjišču (Aux Champs et au Foyer). Za deseti snopišč verzov Ob delopustu (L'Heu- ure du Couchure, 1910) mu je Akademija zopet priznala odklikovanje. Pod naslovom Sous l'étoile (Pod milim nebom) je zbral tesnobne vtise, ki jih je občutil ob pri- četku svetovnega požara.

Millienova dela so izšla večkrat v po- natisku, v raznih antologijah, katerih eno, največje, je uredil njegov prijatelj, vse- učiliški profesor Maurice Mignon, ki je

1. 1934 predaval v ljubljanskem Franco- skem inštitutu. Posamezne pesmi so pre- šle v cvetnike, n. pr. Walchow. Nekaj verzorcev je ponatisnil Vojslav Jovanović v svoji doktorski tezi: la Guzla de Pros- per Mérimée (1910). Njegovo ime je tu in tam stalo v kakem slovenskem časi- ku, kjer se obravnavajo francosko sloven- ski kulturni stiki. S posebnim člankom sem se ga spomnil v Jutru ob koncu ja- nuarja 1927. Profesor M. Ibrovac, avtor izvrstne študije o sonetist J. M. Heredil, ki me je nagovoril, da sem spisal doktor- sko razpravo o tem prijatelju jugosloven- skega naroda (1923), takisto omenja Mil- liena v članku: Francoski utjecaj na srp- sko-hrvatsku in slovenačku literaturo (N. Enc. SHS, st. 688. II), toda ime je tiskar- ski škrt zmajčilo v: Atil Millier. Millien je zastopan v Južničevi Francoski vadni- ci za V. in VI. razred srednjih šol (1935). Francoske pozdravne verzne na pokojnika je avtor teh vrstic objavil v Zisu 4. febr. 1. 1934. Ker veliki francoski zvojs Grand Larousse navaja pri Millienovi letnici smrti 1917, sem pisal za točne podatke na županstvo v Beaumont-la-Ferrière, od ko- der mi je vikomrt d'Anchard, župan in predsednik društva Société des Amis d'Achille Millien naznanil gorenji datum (12. I. 1927).

Naj dodam še to podrobnost, da je mi- nister in učenjak Bogišić, ki ima v Ljub- ljani na Mirju ulico, opozoril našega sto- letnika na lepoto srbske narodne pesmi.

Anton Debeljak

S P O R T

Začetek podsavezne prvenstva

Jutri se začne tekmovanje za prvenstvo LNP v vseh skupinah in razredih V Ljubljani bodo igrali Reka—Kovinar in Mars—Hermes

Jutri torej se bo začel prvenstveni ples tudi po vseh naših manjših in najmanjših nogometnih središčih.

Večja pozornost bo veljala seveda sreča- njem, v katerih bodo nastopili zastopniki I. podsaveznega razreda, za ožek prijateljski krog pa bodo napete tudi razne manjše no- gometne tekme po deželi. Gotovo je, da bo otvoritev prvenstvene sezone v podsavez- nem območju spet razgibala življenje po naših nogometnih igriščih.

Spored je že kar za otvoritev zelo bogat, saj bo danes ni manj kakor 14 takšnih sre- čanj, med njimi kar polovica med moštvii, ki se že potegujejo za naslov podsavezne prvaka. Torej...

V Ljubljani bosta dve tekmi, in sicer Reka—Kovinar, ob 16. na igrišču Reke. Kovinar za Jesenic je novinec v pods- vezni ligi. Že prva tekma ga postavlja pred težko nalogo, saj je ljubljanski Reki lani manjkala samo ena točka do ponosnega na- slova. Med počitnicami so se igralci precej izmenjali in ne igrajo več tako sigurno, vendar ni verjetno, da bi bili Jeseničani boljši od njih. Saj je razumljivo, da gostje nimajo za seboj velikih izkustev, zaigrali pa bodo gotovo z velikim poletom in voljo do zmage. Če bo Reka ponovila igro pre- tekla nedelje, ji je uspeh skoraj gotovo za- siguran.

Mars—Hermes ob 10. na igrišču Ilirije.

Drugo srečanje v borbi za točke bo med Marsom in Hermesom, ki bo brez dvoma najbolj zanimiva tekma jutrišnjega spore- da. Oba kluba sta se temeljito pripravila za sezono in izboljšala svoje vrste. Občin- stvo bo gotovo v polni meri prišlo na svoj račun.

Dalje bodo igrali: v Kranju Kranj—Svoboda ob 16.30,

Zagrebski plavalci v Ljubljani

Jutri ob 16. moški dvoboj ZPK—Ilirija v kopališču Ilirije

Včeraj smo objavili, da bo Ilirija danes absolvirala svojo zadnjo letošnjo tekmo za Jadranski pokal proti Fiumani, kar pa gle- de na poznejšo preložitve termina ni bilo točno, ker je bilo to srečanje določeno na praznik 8. t. m. Medtem pa je plavalni savez obvestil SK Ilirijo, da reflektira na več nje- nih članic za žensko meddržavno tekmo z Italijo, ki bo 11. t. m. v Trstu ali v Napo- lju. Zaradi tega je Ilirija predlagala Fium- ani preložitve njenega gostovanja v Ljub- ljani na 6. ali 7. t. m.

Za jutri ob 16. pa je povabila Ilirija v Ljubljano moško ekipo Zagrebskega pla- valnega kluba, ki ima v svojih vrstah ne- koliko izvrstnih plavalcev. Spored, kakor ga je predlagala Ilirija za to srečanje, bo zelo različen od lgaških tekem. Plavalce bo v naslednjih disciplinah: 100 prosto, 4×100 m prsno, 400 m prosto, 5×50 m pro- sto, 100 hrbtno in 3×100 mešano in še va-

Zapiski

RAZSTAVA LEONARDA DA VINCIA V MILANU

V Milanu pripravljajo že sedaj veliko razstavo, s katero bo Italija prihodnje leto proslavila dvajsetletnico fašizma in tretjo obletnico cesarstva: bo to razstava del ene- ga največjih italijanskih in svetovnih umet- nikov Leonardo da Vincia. Ta raz- stava bo otvorjena 9. maja 1939 in bo zbra- la iz raznih domačih in tujih muzejev vsa dostopna Leonardova dela, obenem pa bo z njo združena razstava italijanskih izumov. Zakaj genialni slikar ni bil samo izreden umetnik, marveč tudi globok mislec in tem- eljito poznavalec prirodnih in tehničnih ved. V svoji spishi je ta renesančni umetnik in učenjak obravnaval vprašanja hidravli- ke, mehanike, balistike, vojne tehnike, geo- metrije, kemije in anatomije, proučeval je letanje ptic in veroval v možnost, da bodo nekoč tudi ljudje letali kakor ptice, poslu- žujoč se mehaničnih letal, v tej smeri je izvršil tudi poizkuse, ki ga uvrščajo med pionirje današnje aviatike. Posegel je v geo- logijo in prvi utemeljeval teorijo o postan- ku celin tako, da se pogreza voda in dviga kopno. Kot arhitekt je zapustil tri razprave velikega pomena za tedanje arhitekture. Kot vojaški inženir se je prvi bavil s kon- strukcijo podmornic in z nekaterimi drugi- mi vojaškimi pripravami, ki jih je delno uresničil, Leonardo je izumil padalo. Bavil se je tudi z načrti za osuševanje Pontinskih močvirij.

Ze to kaže, da je bil Leonardo da Vinci — umetnik in znanstvenik — eden najzajčjih umov, kar jih je dala Italija svetu. Zato to milanska razstava nedvomno vzbudila upra- vičeno pozornost tudi izven Italije.

»Življenje in svetle prinese v prihodnii (ponedeljski) številki članek »Življenje gradic« (po R. H. Francéu), dr. Antona De- beljaka »Zmes in znes iz Kočevske«, odio- mek avtobiografije dr. Franca Gosla »V Gorici za svetovne vojne«, dalje članek »Pe- troleji: razkrojni proizvod morskih živalic. Iv. Koščala prispevek »O slovanskih tem- pljih v severni Nemčiji«. K. beležko o groz- nem zdravljenju, Ede Stadler članek o per- zijskem pesniku Firduziju. Tehnični obzor- nik prinese članek o prvem električnem me- rilu, več zanimivosti pa bo v rubriki Iz filmskega sveta. Prav tako bo v zvezi s fo- tografsko razstavo v Ljubljani obilnejša in zanimiva rubrika Fotoamater. Dobro so preskrbljene z informativnim gradivom tu- di rubrike Filatelija, Človek in dom, Za ljubitelje cvetlice, Praktične novote. Številko zaključujejo Šah in Križanke

K članku »Nove knjige o našem Jadra- nu«. Kakor smo naknadno izvedeli, ni pri- redil vsega besedila v slovenski izdaji mo- numentalne knjige »Naš Jadran« g. dr. Rajko Ložar, marveč je tri članke prevel znani propagator našega Jadrana g. V. Pi- rnat, ki je tudi izvršil zaključno redakcijo slovenskega, hrvaškega in srbskega teksta v teh v Ljubljani natisnjenih izdajah.

Rimska revija »Augustea« je objavila v številki z dne 15. avgusta prevod Cankar- jeve proze »Skodelica kave« (Una tazza di caffè), ki ga je oskrbel Luigi Salvini in je že pred tem izšel v dnevniku »L'Avve- nire«.

na Jesenicah: Bratstvo—Jadran ob 16. v Mariboru Slavija—Rapid ob 16.30 na igrišču Železničarja.

v Čakovcu: CSK—Mura ob 16. na igrišču CSK.

v Celju pa Celje—Amater ob 16.30 na igri- šču Celja in Jugoslavija—Atletiki ob 16.30 na igrišču Olimpa.

Drugorazredni in podeželski spored obse- ga naslednje tekme:

v Lendavi Lendava—Ptuj, v Ptujju Drava- Gradjanski, v Litiji, Litija—Trbovlje, v Tr- bovljah Retje—Svoboda, v Celju Store—Hra- stnik in v Mariboru Slavija rez.—Rapid rez.

Železničar—Ljubljana

Prijateljska tekma ob 16. na igrišču ob Tyrševi cesti

Jutri bo moštvo mariborskega Železni- čarja gost SK Ljubljane. Mariborčani pri- spejo v Ljubljano v najmočnejši postavi v nadi da bi v prijateljski tekmi dobro od- rezali ali celo zmagali nad domačini.

Ljubljano čaka kmalu težko delo v borbi s »purgerji« iz Zagreba. Da pa niso nepre- magljivi, je dokazal nedavno BASK, ki je odpravil Gradjanske z 2:1. Toda za tako borbo mora biti naša enajstorica dobro pri- pravljena in jutrišnja tekma ji bo v tem pogledu prav gotovo dobrodošla.

Ker so Mariborčani doslej vedno dobro igrali v Ljubljani in pokazali precej lep no- gomet, bo prav gotovo prišla publika na svoj račun. Prav tako pa seveda pričakuje- mo, da bo tudi domača enajstorica izpolnila svojo dolžnost.

Tekma se bo odigrala na igrišču ob Tyr- ševi cesti z začetkom ob 16. Ob 14.30 bodo nastopili juniorji Ljubljane proti SK Ja- dranu. Igralo se bo ob vsakem vremenu.

terpolo. Nastopila bo v tej tekmi tudi vr- sta mlajših plavalcev, vmesne točke pa bo- do izpolnili novinci in novinke.

(Iz poročila o gostovanju Ilirije v Splitu je treba popraviti še rezultat na 100 m prsno za dame. Plavalci sta za Ilirijo Mar- tinova (in ne Wernerjeva) ter Binderjeva. Skoki se zaradi preplutve morja pod ska- kalno napravo sploh niso mogli vršiti.)

Dve častni drugi mesti

je osvojil državni juniorski prvak v tenisu Boris Smerdu v Pardubicah

Ilirijan Boris Smerdu, juniorski teniški državni prvak, se je vrnil iz Pardubic, kjer je nastopal, kakor smo pisali pred dnevi, na tamkajšnjem močno obiskanem juniorskem teniskem prvenstvu ČSR. V glavni konkurenci se je plasiral v semifi- nalu z Bartošem, ki so ga v splošnem proglašali za favorita. Res je, da ima iz- vrstne udarce in zlasti krasno parira backhand paralele, na mreži pa igra bolj malo in tudi smasha ne obvlada preveč. Smerdu je igral proti Bartošu popolnoma defenzivno igro in stalno vračal polvisoko žogo. V prvem setu je Bartoš vodil 2:1,

Proslava kraljevega

rojstnega dne

Po sklepu meddržstvenega odbora ljubljanskih sokolskih društev na seji 31. avgusta in po navodilih saveza SKJ z dne 30. avgusta 1938 bodo ljubljanska sokolska društva proslavila letošnji kraljev rojstni dan najsvečaneje na večer pred praznikom

v ponedeljek 5. septembra ob 20. uri

v veliki dvorani sokolskega doma na Taboru.

Člani in članice se udeležijo te proslave v slavnostnih krojih. Kdor nima kroja, naj pride v meščanski obleki s sokolskim znakom. Vsa društva bodo sodelovala s svojimi društvenimi zastavami.

Spored proslave bomo objavili pravočasno. Zdravo!

Ljubljanski Sokol; Sokol I — Tabor; Sokolsko društvo Ljubljana II; Sokolsko društvo Ljubljana III; Sokolsko društvo Ljubljana IV; Sokolsko društvo Ljub- ljana—Šiška; Sokolsko društvo Ljubljana—Moste; Sokolsko društvo Ljubljana—Štepanja vas; Sokolsko društvo Ljubljana—Vič; Sokolsko društvo Ljubljana—Zgornja Šiška

nato je Smerdu vodil 4:3 in slednjič tudi dobil set s 6:4. Drugi set se je končal z enakim rezultatom. Borba je trajala sko- raj 2 uri. Drugi finalist je bil Hyks, ki je premagal »prostjevojskega Budgea« Vondro 6:1, 6:3. Smerdujev uspeh je tempe- ši, ker je bil prvi junior iz tujine, ki mu je uspelo plasirati se na »pardubiškem Wimbledonu« v finale.

Tega je torej igral s Hiksem in izgubil v treh setih 4:6, 6:1, 6:1. Simpatični Hyks je zmagal zaslužen. V prvem setu je Smerdu držal Hyksa v dolgi igri na ba- se liniji; razen tega je Hyks poskušal s kratkimi žogami, ki pa mu niso sešele ali pa ga je Smerdu z njimi poentiral. Drugi set je začel Hyks s silnimi napadi na mreži, ki jih je Smerdu sprva pariral uspešno, nato pa je vidno popustil, neko- liko depremiran po tretjem gamesu, v ka- terem je že vodil 40:0. Tretji set je tudi potekel v Hyksjevi premoči.

V doubleu sta Hlavica in Smerdu v dru- gem kolu odpravila Melicha in Zavrzave- kega s 6:2, 6:4, v semifinalu pa Bartoša in Cinko v siljajni igri s 6:1, 6:2. V finalu sta bila njima nasproti Hyks in Keziink, ki sta slednjič zmagala s 6:1, 6:4. Smer- du in Hlavica sta imela v tem dvoboju precej smole. V večini gamesov sta vodi- la 40:30 ali 40:15, nato pa izgubila.

V borbi za pokal Pardubic je Smerdu predal partijo Smolinskemu, ker bi bil si- cer preveč utrujen za finale. Prvo mesto v tej konkurenci je zasedel Bartoš.

Pardubiški turnir spada med najlepše na češkoslovaškem. Kakor po marsikate- rič čeških mestih, tako je tudi v Pardub- icah neprimerno večje zanimanje za te- nis kakor pri nas. Za primer navedem, da imajo Pardubice 30.000 prebivalcev ter 4 klube in 24 teniških igrišč. Ljubljana pa skoraj trikrat toliko prebivalstva, pa sa- mo 2 kluba in 9 igrišč. Lepo bo takrat, ko bomo tudi pri nas lahko prirejali take turnirje, čeprav je za enkrat morda še prezgodaj misliti na to, da bi uspeli ka- kor pri bratih na Češkem.

V nekaj vrstah

Savezni kapetan JNS Kika Popović je odstopil, češ da je sportni tisk neobjektiv- no pisal o njem in njegovem delu. Posle saveznega kapetana bo do nadaljnjega opravljal sam upravni odbor JNS.

Odbor za tekme za srednje-evropski po- kal je obvestil JNS, da sta bila za stran- ske sodnike v finalnih tekmah za ta pokal v Pragi in Budimpešti določena naša so- dnika Milenko Podupski (iz Zagreba) in inž. Mika Popović (iz Beograda).

Zagrebski Hašk bo v nedeljo igral proti Triestini v Trstu. Haškova enajstorica bo kompletna, ker je JNS ugodil njeni prošnji ter oprostil vse njene igralce nastopa v B-representanci proti Rumuniji.

V nedeljo dopoldne bo v Beogradu iz- birni lahkoatletski miting za sestavo naše državne lahkoatletske reprezentance za IX balkaniado. Izbirna tekmovanja so po- trebna v šestih disciplinah, in sicer v te- kih na 100, 400 in 800 m, v troskoku, sko- ku v daljino ter teku na 400 m z zapreka- mi.

V Beogradu bo v nedeljo gostovalo mo- štvo Ujpesta iz Budimpešte, in sicer v tek- mi proti BSK, katere čisti dobiček je name- njen dolgoletnemu igralcu BSK-a in držav- nemu reprezentantu Moši Marjanoviću. Ligaški nogometni spored se bo nadalje- val po najnovejšem sklepu JNS že na praz- nik 8. t. m. z eno tekmo, ki sta jo spora- zumno določila Hašk in Bask v Zagrebu. Naslednji dve tekni IV. kola bosta v ne- deljo 11. t. m. in sicer v Zagrebu med Gradjanskim (Z) in Ljubljano ter v Skop- lju med Gradjanskim (S) in BSK.

Saveznega sodnika Modraga Dobrieta iz Ljubljane so pri savezu v smislu pravil črtali iz seznama saveznih sodnikov, ker se je dal spet verificirati za aktivnega igralca.

V Zagrebu bodo v nedeljo velike moto- ciklistične dirke, ki pomenijo višek vsako- letne dirkalne sezone na dirkališču. Udelež- bo so prijavili vsi naši znani dirkači, razen tega pa bodo nastopili tudi mnogi inozem- ski dirkači velikega imena iz Holandije, Belgije, Nemčije, Madžarske, Italije, itd. Spored dirk je razdeljen kar za dva dni.

SK Ilirija (lahkoatletska sekcija). Po- poldne bo na našem igrišču za Kolinsko tovarno zadnje juniorsko izbirno tekmo- vanje za skorajšnje dvoboje. Pozivam vse ju- niorje, da se ga udeležijo v čim večjem šte- vilu, kar velja ta miting obenem za klub- sko prvenstvo. Vsi oni, ki ne bodo nastopili, naj pomagajo pri organizaciji, sodniki, klub- ovi člani, pa so vljudno vabljeni. Pričetek ob 16. — Teh. ref.

SK Reka. Drevi ob pol 20. sestanek vseh nogometašev v gostilni Oblak.

Miting v Trbovljah. SK »Trbovlje« obve- šča zainteresirane klube, da bo lahkoatlet- ski miting, določen za preteklo nedeljo, ju- tri v nedeljo z enakim sporedom, kakor je bil objavljen v sobotni številki »Jutra«. Moto-Hermes. Odhod udeležencev moto- dirk v Zagrebu bo danes v soboto ob 13., za one pa, ki pojdejo šele v nedeljo, ob 6. zjutraj, obakrat izpred »Na-Nac«.

Dotrpela je naša ljubljena sestra in teta, gospa

Antonija Kotar

roj. VENIER

TRGOVKA IN POSESTNICA

v 71. letu starosti.

Pogreb drage pokojnice bo v nedeljo, dne 4. t. m. ob 5. uri popoldne izpred mrtvaške veže splošne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, Zagreb, dne 2. septembra 1938.

Žalujoči ostali

Sporočamo žalostno vest, da je dne 1. septembra umrl naš sodelavec, gospod

ing. Ignacij Haiser

VODJA KEMIČNIH LABORATORIJEV K.L.D.

Pokojnik je deloval tudi pri Železarni nad 46 let, dober šef, odličen znanstvenik in vzor delavnosti vse do zadnjega dne. Slovenska železarska industrija, kateri je pokojni strokovnjak posvetil vse svoje sposobnosti mu bo ohranila časten spomin.

JESENICE, 2. septembra 1938.

Kranjska industrijska družba

